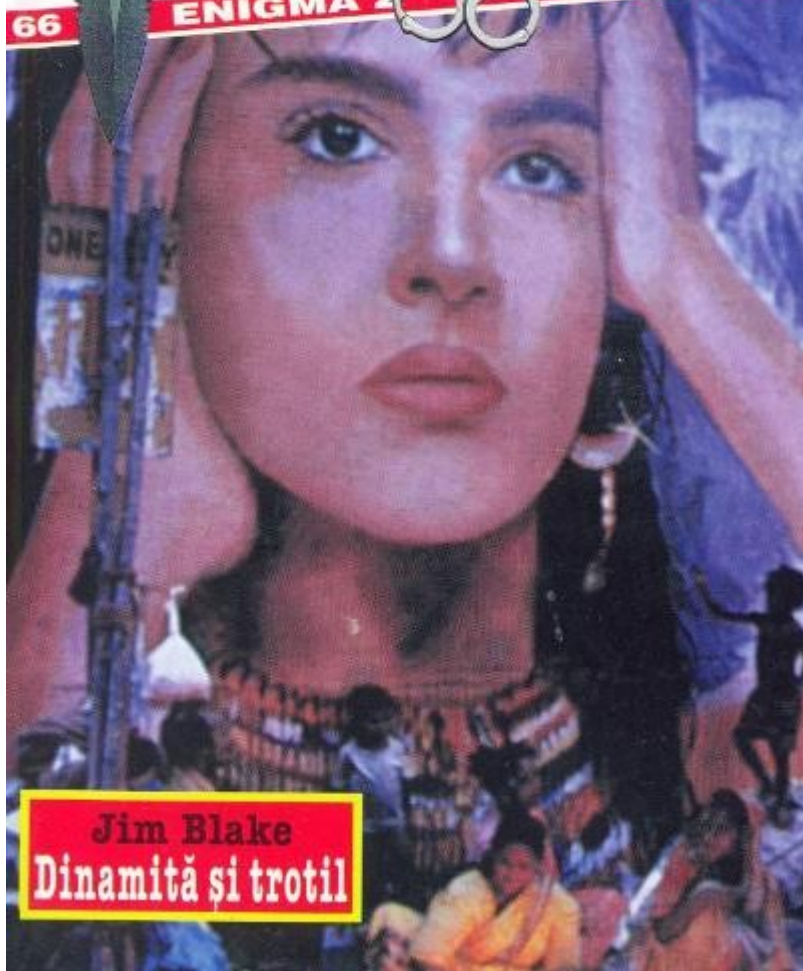

ENIGMA

66

ENIGMA Z ENIGMA Z

Jim Blake
Dinamită și trotil

JIM BLAKE

*DINAMITĂ ȘI
TROTIL*

Partea I

Plecarea

Capitolul I

Santos se lăsă pe vine la umbra unei plante de limba-soacrei, a cărei umbră geometrică semăna vag cu statuia lui Buddha cu brațele depărtate. În magazinul alăturat, singurul din Chimihuaca, ceilalți făceau tă răboi.

Lui Santos îi displăceau bețiile colective la care participa, înainte de a o întâlni pe Consuelo Requena. Aceasta se petrecuse într-o seară asemănătoare; o seară luminată de stele vii, a căror strălucire părea mai intensă în contrast cu linia întunecată a culmilor

Anzilor. Santos se îmbuibase cu alcool împreună cu ceilalți mineri, nu pentru că i-ar fi plăcut — la douăzeci de ani, nu avea cum să-i placă acea poșircă infectă, preparată din ferment de cactuși —, ci pentru că era un mijloc de a evada din cotidian. Ziua, mai era cum era, datorită muncii extenuante din mină, dar atunci când umbra violacee a serii se lăsa peste Cordilieri, ascunzând văile sub o manta groasă, toți erau cuprinși de neliniște. Era clipa în care li se arăta întreaga grozăvie a situației lor.

Apartțineau clasei de jos. Își petrecuseră tinerețea mediocră și fără mari evenimente în satele albite de soare, într-o zi, responsabilii cu angajarea în mină le oferiseră contracte atrăgătoare. Aceștia le spusese că, dacă extrăgeau argint din sol, își vor avea partea lor. Santos semnase ca și ceilalți, atras de sumă, fără a acorda atenție clauzelor. Aflase între timp că nu trebuia să fie atent la suma pe care urma să o primească, ci la virgulele perfide. Când îl recitea pe al lui — cu capul limpede —, descoperea o grămadă de detalii care înainte îi scăpaseră. Părea scris în altă limbă. O limbă cu care se familiariza încetul cu încetul, descoperindu-i nuanțele. Se menționa, spre exemplu, că semnatarul se angaja să nu părăsească Chimihuaca pe durata contractului și că, dacă va fi debitor exploatării la expirarea acestuia, trebuia obligatoriu să încheie altul. Cel care întocmise acest text știa el ce știa. Când se aflau sus, în căsuțele mizerabile, departe de familii și de alte femei, în afara prostituatelor care le erau aduse o dată pe lună, cădeau pradă gândurilor

negre. Atunci, se duceau la bazar și mai ales la cârciumă, două firme alăturate Companiei, deschise aici pentru a le lua cu stânga ceea ce casierul de la mină le dăduse cu dreapta.

Banii se scurgeau din buzunarele lor fără să-i poată opri. Când se terminau, li se aproba un avans, apoi altul, și așa mai departe, până când contul lor devenea la fel de încurcat ca și combinația unui seif. Apoi, erau obligați să semneze alt contract. Și viața continua astfel timp de șase sau șapte ani pentru cei mai rezistenți. După aceea, oamenii erau total epuizați și mina îi arunca înapoi în vale, așa cum marea scoate la țarm epavele.

Santos urmase același drum. Băuse poșircă și se dusesse la fetele venite cu caravana de la Gazipo. Și, într-o seară, când ieșea din cocioaba sa, în burniță, cu capul învârtindu-i-se, îi trecuse pe dinainte Consuelo, soția maistrului de la mină, și îl privise. Deși era beat, Santos resimțise un șoc.

A doua zi, în loc să intre în magazin, se postase în mijlocul drumului, sperând să o întâlnească din nou. Dar Consuelo nu ieșea prea des. Soțul ei se temea de mineri și aproape că o sechestrase în conac. Atunci Santos începuse să dea târcoale casei maistrului și, timp de ore întregi, privise dincolo de storuri silueta femeii care se mișca prin casă.

Revenise și serile care urmaseră, fără a spera ceva, fără a avea un scop anume, ca și cum s-ar fi dus la cinema pentru a-și omorî timpul. Și dreptunghiul ferestrei reprezenta un fel de ecran magic. Zilnic, pe el

se derula un spectacol de umbre chinezești. Umbra firavă și armonios alcătuită a doamnei Requena. Cea athletică a lui Domingo, soțul ei. Un tip grosolan, cu mustăți pe oală, fără inimă. Se credea patronul tuturor. De altfel, își permitea acest lucru, pentru că cel adevărat trăia la Paris, unde își cheltuia miliardele pe care minerii le smulgeau cu trudă din pânțele Anzilor. Santos văzuse fotografia lui *señor* Malal într-o revistă ilustrată. Acesta era îmbrăcat în smocking, sărutând mâna unei vedete de cinema. Santos își spusese în sinea lui că Malal cheltuise în acea seară mai mulți bani decât câștigase el de când venise în Chimuaca.

Într-o noapte, maestrul ieșise din casă pentru a merge să vadă fetele. De fiecare dată, când acestea soseau la sfârșitul zilei, el se ducea acolo, sub pretextul că trebuie să verifice cum se instalaseră fetele.

Așadar, în acea noapte, Santos îl văzuse plecând. Fără a mai sta pe gânduri, tânărul bătuse la ușă. Nu răspunsese nimeni. Intrase. Consuelo se afla în sufragerie. Asculta discuri și nu îl auzise. Pick-up-ul cânta o melodie tristă, pe care Santos nu o cunoștea.

Rămăsese mut de admirație în fața tinerei femei. Era brunetă, desigur, avea părul lins și strălucitor, dar pielea sa nu era colorată ca cea a altor fete, ci mai degrabă palidă. Fără a fi albaștri, ochii ei erau limpezi. O femeie deosebită!

Când își dăduse seama de prezența lui Santos, nu strigase și nu tresărise. Abia dacă încruntase ușor din sprâncene, după care surăsese vag. Înțelese că ea îl

recunoscuse și că între ei exista deja un fel de complicitate confuză.

În acea seară nu rostise nici un cuvânt. Santos rămăsese timp îndelungat în cadrul ușii, cu mâinile sale aspre deschizându-se și închizându-se încetișor, la capătul brațelor musculoase.

Consuelo știa că tânărul era fericit astfel și înțeleșese.

De această dată, Santos nu se dusesese să vadă fetele, deși prietenul său Oruro îi spusese că printre ele se afla și o blondă „neplatinată”.

Plecaseră după un timp, datorită unui zgomot de afară, care putea să fie lătratul unui câine.

Două zile mai târziu, se întâlnise din nou cu femeia. Se tăia la muchia palmei într-o piatră ascuțită și se dusesese la infirmerie. Doctorul nu era cu adevărat medic, ci un fel de infirmier morocănos, care bea alcool de 90 de grade din farmacia sa și care aplica pe răni unguente dintre cele mai ciudate. Acesta nu se afla aici la venirea lui; dimpotrivă, se întâlni cu Consuelo. În mod curios, prima reacție a tânărului fusese teama. Se temea de soția maistrului, deoarece venea de la mină și era murdar. Sudoarea desenase șanțulețe negre pe fața sa arămie și își dădea seama că miroase urât. Dar Consuelo înaintase spre el, zâmbindu-i.

— Doctorul se află la Gazipo.

Ea îi spălase rana și i-o pansase.

Parcă fusese un vis. Nu simțise nimic în afara gustului acru al fricii care îi pulsa în tâmples. Își

amintise apoi cât de frumos mirosea Consuelo și că avea degete lungi, cu unghii roz, nelăcuite.

Da, un vis. Nu rostiseră nici un cuvânt, abia dacă se priviseră, și gesturile lor păreau ireale. Acestea le exprimau fericirea, pe care o degustau ca pe o muzică numai de ei auzită..

„Un mister”, își spunea Santos.

Nu se mai gândea la muncă, la trecut, cu atât mai puțin la viitor. La urma urmei, cei care fumau țigări cu marijuana căutau senzații ca cele pe care le resimțea el. Iar farmecul lor provenea din faptul că erau confuze.

*

* *

Stătea sub cerul liber. În cârciumă, febra creștea. Geniștii de la mină furau dinamită pe care o amestecau în blestematul de alcool. Băutura îi înnebunea și, uneori, ușa cafenelei se deschidea pentru a lăsa să treacă un om în agonie, urlând, dând din picioare, spumegând. Camarazii îl târau de mâini și de picioare pe drumul pietros până la adăpătoarea catârilor, în care îl aruncau îmbrăcat.

Lucra de doi ani la Chimihuaca și abia acum își dădea seama că viața sa era un iad.

În vale, conacul strălucea în întuneric. Fâșiile de lumină din sufragerie, ce se filtrau prin storurile californiene, îl captivau. Muzica pick-up-ului îmbălsăma noaptea tropicală.

Era aceeași melodie pe care „ea” o asculta în noaptea în care intrase în casa lui Raquena.

Nu putea să se ducă la Consuelo în acea seară, deoarece maestrul era acasă; dar nu avea importanță. Importantă era doar senzația amețitoare de a ști că ea era acolo, aproape de el, frumoasă și tăcută. Și ea se gândea la el, după cum și el se gândea la ea. Ceea ce simțea era un miracol al vieții, poate cel mai mare miracol.

Muzica încetă. Santos nu realizează imediat acest lucru, deoarece melodia răsună încă în mintea sa, așa cum subzistă strigătul de moarte al unui om, mult timp după ce acesta a tăcut în noaptea eternă și rece a morții.

Insectele nocturne zumzăiau asurzitor. Santos se ridică, vrând să plece. În timp ce se îndepărta, o văzu pe Consuelo ieșind din casă și alergând spre el. Tânărul se opri derutat. Era prima dată când soția maestrului proceda astfel. O privi venind, tulburat, spunându-și că femeia înceta să mai fie un vis, pentru a deveni tulburător de reală.

Peste puțin timp îi va vorbi, îi va spune ceva concret, iar el va fi obligat să-i răspundă. Și, brusc, i se făcu teamă, ca în ziua în care o întâlnise la infirmerie.

Când ajunse înaintea lui, Santos văzu că ochii tinerei femei străluceau ca cei ai unei sălbăticiuni.

Rămase în așteptare, înfrigurat și neclintit ca o stană de piatră. Aștepta această clipă încă din prima seară; știa că se va întâmpla astfel încă de la prima privire pe care i-o aruncase Consuelo.

Încremenise în fața acestei realități atât de mult dorite, își recunoștea visul, fapt care îi dădea o inexplicabilă senzație de disperare.

— Maistrul doarme, spuse ea simplu, ca și cum el ar fi așteptat o explicație.

Santos dădu ușor din cap. Înțelegea. Înțelegea totul — Requena sforăia ostenit, după ce băuse două sau trei pahare de whisky, apoi muzica pick-up-ului, divanul... Femeia îl simțise așteptând, așa cum vitele simt coioții dând târcoale. Noaptea ca de smoală se îmbina perfect cu muzica. Când acul pick-up-ului se oprise, ea părăsise confortul dulceag al pernelor și al conacului, dând ascultare instinctului ei de femelă.

— Mă numesc Consuelo, adăugă ea.

Santos aprobă cu un gest abia perceptibil.

Îi cunoștea numele din prima oră după ce sosise la mină.

Toți bărbații din Chimihuaca, sat fără femei, repetau în taină numele ei. Și iată că visurile tuturor deveneau acum realitate. Ea continuă fără a-l privi:

— Iar tu te numești Santos.

— Da.

Femeia zâmbi încântată, ca și cum prenumele lor conțineau un mesaj.

Planta de limba-soacrei, la tulpina căreia Santos se așezase la pândă, semăna cu un imens candelabru bisericesc.

Acele sale ascuțite străluceau sub razele lunii.

— Am stat aici, spuse Santos.

Dar femeia nu percepu sensul pueril al cuvintelor. Ea îi privea țintă cămașa. O cămașă roșie, cu dungi verzi, pe care tânărul o cumpăraseră de la americani. Ea ezită, fascinată de pectoralii însoțitorului său. Minerul nu schiță nici o mișcare. Ea întinse o mână temătoare spre el și degetele sale încercară să desfacă un nasture de la cămașă. Santos închise ochii. Mâna care se strecură prin răscoiala cămășii era răcoroasă ca o adiere. Ea alunecă ușor peste pielea înfrigurată și se opri în locul în care inima lui se simțea bătând cel mai tare. Santos era ca un vânător la pândă. În copilărie, vâna uneori iguane printre stânci. Stătea nemișcat ore întregi, fără a-i păsa de soarele arzător. Din când în când, vedea ivindu-se câte o șopârlă albastră, cu solzii zbârliți, și abia se abținea să nu arunce piatra, deoarece vroia să prindă numai iguane. Dar acestea treceau atât de repede prin fața lui, încât trebuia să aibă reflexe foarte bune pentru a le identifica și a le lovi. În acele clipe, tensiunea era atât de mare, simțurile i se ascuțeau într-atât, încât simțea iguana înainte ca micul monstru cu ochi de diavol să apară.

Atunci, mâna se ridica singură, iar piatra țâșnea cu un șuier, în nouă din zece cazuri, piatra atinge iguana în vintre.

Animalul începea să se zvârcolească cu măruntaiele ieșite, și Santos, încântat și înfricoșat totodată, alerga să îi dea lovitura de grație cu un băț.

Ceea ce simțea în acele momente, în care Consuelo îi „asculta” inima bătând cu vârfurile degetelor, semăna cu senzațiile vânătorului de iguane. Trebuia să

treacă la atac doar într-un anumit moment. Putea să rateze acest moment cu o secundă mai devreme sau mai târziu. Știa acest lucru. Santos cunoștea multe lucruri a căror existență majoritatea oamenilor nici măcar nu o bănuia. Dobândise un fel de experiență premonitoare a acestei clipe.

Soția maistrului era cea mai rapidă dintre iguane. O iguană pe care ar fi săgetat-o cu privirea, nu cu pietre.

O iguană pe care nu dorea să o ucidă, ci să o captureze.

Mâinile i se întinseră spre talia suplă a femeii. Cunoscu până în cel mai mic detaliu acest corp frenetic. Santos o strânse la piept cât putu de tare. Își simțea întregul trup tremurând.

— Dă-mi drumul! Dă-mi drumul, câine! spuse ea rapid.

Vorbea încet, dar lui Santos i se păru că strigase.

Rămase încremenit de uimire. O ținea în continuare strâns lipită de el, fără să-și dea seama ce face; atunci, desprinzându-se rapid, ea își eliberă brațele, și Santos abia avu timp să închidă ochii pentru a se feri de cele zece unghii ascuțite care îi zgâriau obraji. O jerbă de foc îi străbătu fața de sus în jos. Santos scânci ca un copil.

Când deschise ochii, văzu silueta femeii îndepărtându-se grăbită în direcția bungalow-ului. Tânărul își duse neîndemânatic mâinile la față. Se simțea groaznic de rău.

Zgomotele nopții erau acoperite de bățile inimii sale. În pieptul său, se auzea un clocot asurzitor, asemănător celui făcut de pâraiele iuți de munte, umflate de ploi.

În cele din urmă, începu să alerge spre casă.

Capitolul II

Era casa cea mai îndepărtată de sat. Pereții erau din scândură, iar acoperișul din carton impregnat cu gudron. Căsuța fusese construită - la fel ca celelalte - pe mici piloni din ciment, pentru a împiedica inundarea acesteia de ploile torențiale ce se abăteau uneori asupra muntelui. Avea doar o cameră în care locuiau trei persoane. Paturile înguste erau aliniate ca la spital, având între ele aceeași distanță.

Mobilierul mai era alcătuit dintr-o masă, trei scaune, o sobă veche și câteva cuiere din nichel, pe care își puneau hainele. Santos urcă precum un nebun treptele ce se cutremurau sub pașii săi și împinse ușa cu umărul. Oruro și Aleichu dormeau după ce se îmbibaseră cu alcool, sforăind atât de tare, încât pereții subțiri se cutremurau. Tânărul apăsă pe comutator. Un bec simplu atârna de tavan. Firul electric servea de gherghef păianjenilor, iar lumina pe care acesta o răspândea amintea de cea din mormintele de seamă din cimitirul din Gazipo.

Pe un perete, se afla o oglindă cumpărată de Santos din bazar. Se duse să se uite în oglindă și văzu cu spaimă că unghiile doamnei Requena lăsaseră zece

dâre adânci pe figura sa cu trăsături regulate. Unghiile femeii aproape că îl desfiguraseră. De ce se comportase într-un mod atât de absurd? De ce zile întregi îl privise cu tandrețe? De ce îi zâmbise în seara în care îndrăznise să intre în casa ei? De ce, mai adineaori, venise răspunzând parcă unei tainice chemări și își strecurase tandru mâna pe pieptul lui? Cum putea să aibă o mână atât de ușoară asemenea gheare și de ce se folosisse de ele o femeie atât de minunată?

Dintr-odată, el, care înțelegea totul și pe care nimic nu îl surprindea, încetase să mai înțeleagă ceva.

Picături de sânge apăruseră de-a lungul zgârieturilor. Pe alocuri, erau de mărimea unui bob de grâu, dar nu curgeau, semănând cu niște lacrimi izvorâte dintr-o mare durere.

— Ce-ai pățit?

Se întoarse. Oruro nu mai sforăia. Sprijinit într-un cot, îl contempla clipind din ochi.

Santos bâigui:

— Vezi prea bine.

Prietenul său vedea. Se ridică în șezut, în patul mizerabil. Oruro dormea dezbrăcat, iar pielea de pe umerii săi aveau sclipiri de bronz în lumină lămpii.

Santos simți îndemnul să-i spună totul, dar se abținu în ultima clipă. Poate că nu din galanterie sau prudență, ci pentru că totul era atât de nemaipomenit, de incredibil.

— Nu știu.

— Cum nu știi?

— O fiară.

— Care fiară?

Oruro se ridică din pat, fără a încerca să-și ascundă goliciunea și se apropie de prietenul lui pentru a-i examina rana îndeaproape.

— O fiară cu zece degete, spuse el edificat.

În vocea lui se simțea sarcasmul. Întinse un deget gros, murdar, spre fața în flăcări a lui Santos, care se dădu înapoi, înfricoșat.

— Nu mă atinge, mă doare!

Oruro era mai scund decât el și avea o față rotundă și lată, de tip mongoloid. Ochii îi erau mai înguști decât ai lui. Sau mai bine spus ochiul, deoarece era chior. Se întâmplase demult. Accidentul se petrecuse cu zece ani în urmă, în vale. Oruro căzuse peste un cactus centenar (se numea astfel pentru că se spunea că înflorește o dată la o sută de ani). Un ac îi intrase în ochi. În ziua în care semnase contractul la mină, își pusese ochelari de soare pentru a-și ascunde infirmitatea. Acum însă blestema acea clipă.

Ochiul spart semăna cu o cicatrice, iar celălalt privea fix, ca și cum ar fi fost de sticlă. Oruro privea țintă figura răvășită a lui Santos și dădea din cap ca cineva care încearcă să înțeleagă.

— Ce fel de fiară are zece degete? spuse el.

Santos ridică din umeri.

— Nu contează.

— Te-ai dus la fete, e ultima lor seară aici!

— Da, așa e, murmură Santos obosit, bucuros că prietenul său găsisese singur răspunsul.

— Care dintre ele te-a zgâriat?

— Nu ea, cealaltă, spuse Santos pus pe ceartă.

— Povestește!

Santos suspină. Oruro era un băiat de treabă, cu multe calități, dar și cu un mare defect - curiozitatea.

Începu să-i debiteze o poveste plauzibilă pe tema propusă de prietenul lui.

— Am fost cu fata aceea înaltă, cu cercei în formă de inimă.

— Maria?

— Da. Își lăsase geanta deschisă și am văzut înăuntru o bancnotă de zece bolivari. Am luat-o în glumă. Ea a crezut că voiam să fur și s-a repezit la mine.

— Și chiar nu intenționeai să păstrezi banii? Întrebă Oruro.

Santos îl privi disprețuitor.

— Asta crezi tu despre mine, Manuel? Mă crezi în stare să fur de la o prostituată?

Oruro se întoarce în pat după ce băuse un ulcior de apă stătută dintr-o găleată de plastic.

— O prostituată rămâne o prostituată, spuse el! A furat destul de la noi.

Apa sclipea în barba sa deasă.

— Spală-ți rănilor, Santos, și hai la culcare, mi-e somn.

Arătă spre Aleichu, al cărui trup mare, tolănit în patul prea îngust, amintea de o broască gigantică.

— Spre deosebire de el, eu am somn ușor.

Aleichu era unul dintre cei pe care mina urma să-i evacueze peste puțin timp. Acesta lucra de cinci ani în Chimihuaca și, cu ceea ce băuse el drept dinamită în acei cinci ani, putea fi aruncat în aer un cartier întreg din La Paz.

Santos dădu ascultare sfatului prietenului său cu care împărțea soarta fără noroc. Își dădu cu apă pe răni, ceea ce nu făcu decât să-i sporească durerea, se dezbracă rapid și se întinse pe salteaua veche.

Nu putea să adoarmă. Pânza de păianjen de pe tavan strălucea în razele lunii. Dumnezeuule, cât de greu îi venea să înțeleagă ce se întâmplase în acea seară!

Duse cu evlavie mâna la piept, spre locul în care îl atinsese Consuelo. Dorea să restabilească contactul cu ființa ei, să uite zgârieturile, să își amintească doar mângâierea suavă. Dar mâna lui de miner era murdară, plină de cicatrice și mai aspră decât blana unui animal. Vraja se risipise. Santos își spuse că doamna Requena nu îl iubea. Cuvântul dragoste nici nu-i trecuse prin minte până atunci și iată că, acum, îi apărea ca o interdicție.

Tânărul avea senzația că se scufundă într-o apă otrăvită.

Adeseori, dăduse peste băltoace ascunse în tufișuri de cactus. Apa lor clocită era verzuie pe margini, neagră în mijloc, iar pe suprafața lor pluteau ghirlande de lămâi. Mici gâze negre se afundau cu repeziciune în adâncurile tainice, la apropierea lui. Tânărul metis compara aceste băltoace cu moartea. Ele exercitau

asupra lui aceeași atracție perfidă, îi inspirau aceeași teamă infinită. Se apleca deasupra lor parcă vrăjit și își contempla îndelung figura în ochiul de apă clocită. Se mira de fiecare dată cum de nu se îneca în ele. Groaza pe care i-o inspirau acele bălți era atât de intensă, atât de fascinantă, încât nu credea că va scăpa viu de sub vraja lor.

— De ce nu dormi? întrebă Oruro. Agasant mai ești!

— Dar nu mă mișc și nici nu vorbesc, obiectă Santos.

— Nu, dar oftezi ca o femeie. Te îngrijorează cum o să arăți? N-ai nici un motiv. În patru zile nici nu o să se mai cunoască.

Oruro se ridică și scotoci după o țigară în buzunarul hainei sale agățate într-un cuier. Înjură împotriva somnului întrerupt. Băuse puțin, destul pentru a se enerva, dar nu suficient pentru a adormi. Vârful luminos al țigării începu să descrie arabescuri incandescente în întuneric.

— Și apoi, continuă Oruro, după un moment, la ce bun să fii chipeș în acest loc blestemat? Pe cine vrei să seduci în acest ținut nenorocit? Prostituatele de două ori pe lună, iar în restul timpului, liliicii. Dar liliicii sunt orbi. Iar eu, care sunt chior, te asigur că îi invidiez. E o binecuvântare să fii orb în Chimihuaca. O adevărată binecuvântare cerească.

Își făcu cruce cu mâna în care ținea țigara. Pentru o clipă, o cruce luminoasă dăinui deasupra patului său.

Santos își simțea sufletul greu. I se părea că murise și că frigul îl cuprindea ca apa perfidă a bălților.

De ce sărise Consuelo să îl zgârie ca o panteră turbată? El o crezuse atât de tandră, de melancolică...

„N-am s-o mai pot vedea niciodată, își zise el. Niciodată! Niciodată!”

După o clipă, Oruro înjură și sări din pat pentru a aprinde lumina.

— Tu chiar plângi, mormăi el.

Se așază gol pușcă pe pat, la picioarele prietenului său.

— Ce te neliniștește?

— Nu știu, minți Santos.

— Mina?

— Poate că da.

— Ca și pe noi toți, spuse Oruro. Rău faci că nu mai vii pe la cârciumă. Bem, ne îmbătăm, cântăm, ne amețim; ne ajută să rezistăm. Ce sperî? Să pui bani deoparte și să pleci de aici după expirarea celui de-al doilea contract?

Luă tăcerea lui Santos drept o aprobare. Aruncă chiștocul, vru să-l zdrobească cu călcâiul, dar își aminti la timp că era desculț.

— Cât timp mai ai de tras? Douăzeci de luni?

— Douăzeci și una, bâigui Santos.

— E mult. N-o să rezști fără dinamită. Dovada e că deja plângi de parcă ți-ai pierdut mințile.

Se culcă la loc după ce stinsese lumina.

— Fii drăguț, nu mai scânci, trebuie să dorm, altfel mâine o să mă doară capul.

Și Santos se strădui într-atât să nu mai suspine, încât sfârși prin a adormi.

Capitolul III

Se spânzură a doua zi de dimineată.

Nu ca urmare a unei lungi ezitări sau a unui imbold tainic, nici din disperare, ci pur și simplu ca urmare a unei decizii, care, pe moment, i se păru firească.

Dormise aproape normal, trezindu-se uneori, deoarece îl ardea rana de pe față, dar adormea buștean aproape imediat.

Când se trezi de-a binelea, Aleichu se rădea în fața ferestrei, iar Oruro se spăla la pârâul ce trecea prin spatele casei, cântând în gura mare.

Camera cu cele trei paturi nefăcute duhnea a sudoare.

Santos își spuse că era lugubră și că nu va mai putea locui în ea.

— Ce faci, lenevești? întrebă Oruro, întorcându-se de la pârâu, cu un prosop pe umărul gol.

Picături de apă se scurgeau din părul lui, iar în cameră se răspândi o undă de prospețime.

Aleichu nu scoase nici o vorbă, din trei motive. Mai întâi, pentru că se rădea, apoi pentru că era mahmur după beția din ajun, și, în fine - acesta fiind de fapt motivul cel mai puternic -, pentru că nu era vorbăreț de felul lui.

Duminica, stătea ore întregi în cameră, așteptând venirea nopții pentru a merge la cârciumă. Privirea sa întunecată, verde-albăstruie, părea să contemple tot timpul lucruri stranii. Uneori, când bea prea multă dinamită, avea crize înspăimântătoare, în timpul cărora spărgea tot ce întâlnea în cale. Colegii lui de cameră erau obligați atunci să îl doboare pentru a-l potoli. Toată lumea din Chimihuaca știa că Aleichu își petrecea ultimul an la mină. Era dator vândut, la fel ca aproape toți ceilalți, dar conducerea minei obișnuia să anuleze datoria și să îl trimită în vale, unde minerul vegeta un timp, după care era închis într-o închisoare sau într-un azil, căci nimeni nu se îndoia că va omorî pe cineva în timpul crizelor de beție.

Întrucât Santos părea să nu fi auzit, Oruro îl scutură de picior.

— Sus! Sirena a sunat deja o dată.

Santos auzise și el. Nici cu sunetul sirenei nu reușise să se obișnuiască. Era un sunet inuman și, de fiecare dată, tânărului i se părea că o mână sadică îi străpungea timpanul cu un sfredel.

— Nu vin, spuse el.

Oruro, care își ștergea părul cu prosopul murdar, se opri.

Aleichu se întoarse, cu aparatul de ras în mână, cu un obraz săpunit, cu celălalt crestat, deoarece mâna îi tremura.

— Ce-ai spus?

— Am spus că nu merg. Că nu mai cobor niciodată în mină. S-a terminat cu mineritul.

Aleichu avea un tic ciudat, care îi contracta spasmodic un obraz.

— Nesăbuitule! spuse el.

Venind de la el, exclamația avea un înțeles deosebit.

Unicul ochi al lui Oruro exprima neliniște. Cicatricea orizontală care îi ținea loc de ochi nu fusese niciodată atât de roșie ca în acea dimineață. Picăturile de apă care nu se uscaseră încă păreau lacrimi de sânge.

— Ce-ai pățit? întrebă el. Ești bolnav?

Santos privi pe fereastră. Stătea cu capul rezemat pe brațe. Văzu muntele din granit, ale cărui stânci luceau în soare, cerul albit de caniculă, și se simți cuprins de dorința de a muri.

În acea dimineață, imaginea radioasă a femeii iubite era cu totul alta. O considerase o madonă. Timp de zile și nopți întregi, se gândise cu dragoste la această ființă supranaturală și iată că, deodată, aflase că nu era decât o tigroaică pe care nu știuse cum să o îmblânzească.

— Da, spuse el. Poate că sunt bolnav.

— Ai febră?

— Da, poate că am febră.

— Te doare?

— Cred că da.

— Ce?

— Nu știu exact; tot corpul.

Aleichu arată spre figura lui zgâriată.

— Cine ți-a făcut asta?

— O prostituată, îi explică Oruro. O prostituată care nu are simțul umorului.

Aleichu nu vizitase niciodată fetele ce veneau, lunar, în convoi. Alcoolul îi era suficient. Se spunea că era impotent și, de fapt, semăna oarecum cu un eunuc trist.

— Ți-a făcut-o, spuse el fără răutate, dar cu convingere. Așa sunt toate femeile. Le admirați gura, sânii, fesele, dar nu observați că au și gheare. Ce mai, ți-a făcut-o!

Termină să se radă. Afară, se auzeau pașii minerilor care mergeau la lucru. Sirena răsună încă o dată pentru a-i grăbi pe cei care întârziaseră.

— Vrei să chem doctorul? Întrebă cu sollicitudine Oruro.

— Nu.

— Când va striga prezența, maistrul se va supăra.

— Să se supere, spuse Santos resemnat.

— Au mai lipsit patru oameni săptămâna trecută. Efectivele se diminuează.

— Puțin îmi pasă. Argintul stă bine acolo unde se află, spuse Santos.

Se gândi la pepitele care zăceau de mii și mii de ani în solul arid al Cordilierilor. În acea dimineață, gândul că erau extrase i se părea un sacrilegiu.

Aleichu ieși fără a rosti un cuvânt, fără a-l privi, cu pași nesiguri și apăsăți, ca de bețiv.

Oruro se îmbracă cu o cămașă și își strânse cureaua cu un gest sec.

— Greșești, spuse el. Ai intrat în horă, trebuie să joci. Și eu mai am de tras douăzeci de luni. Am venit aici acum patru ani; sunt dator vândut contabilului; știu că voi mai rămâne ani întregi și că voi pleca pentru a crăpa în satul meu, unde și așa se moare de foame. Și eu, Santos, aș vrea să zbor peste munți până la mare, unde găsești din belșug fructe și pește. Dar știu că nu se poate face nimic. Acum, mă duc... Greșești că nu vii, asta e!

Ridică din umeri și scoase o țigară din buzunar. O aprinse înainte de a ieși. Era prima țigară din acea zi și, prin urmare, cea mai delicioasă.

*

* *

Santos savură singurătatea. O așteptase așa cum un bolnav așteaptă injecția care îi va înlătura durerea. Brațele îi amortiseră sub cap. Se uită împrejur după ceva de care să atârne frânghia.

Știa ce funie va folosi. Totul era deja plănuț în mintea sa. Acea funie servise la împachetat. În pachet se aflate un costum nou, de în, pe care îl cumpărase cu două luni în urmă din bazar, pentru a arăta bine când se ducea la prostituate. Oare bănuise neguțătorul atunci când legase cutia, când făcuse noduri și bucle complicate că aceasta va servi la uciderea unui om? Comerciantul participa astfel, fără să știe, la o sinucidere... Cât de ciudat... Comerciantul era mulțumit că vânduse un costum, că îl ambalase... și, în același timp, în mod inconștient, era un criminal...

La ce fusese bun pachetul, pentru numele lui Dumnezeu? Bazarul se afla la o sută de metri de casa lui Santos și ar fi putut prea bine să care costumul sub braț. Ambalarea nu avea nici un rost. În loc să taie sfoara cu cuțitul, Santos se străduise să dezlege fiecare nod în parte, fără să se enerveze că vânzătorul le făcuse prea strâns. Funia se afla într-o cutie de mate¹, făcută sul. Santos o deplie. Era suficient de lungă și de rezistentă pentru a-i suporta greutatea.

Încercă să-și amintească cine era prima persoană care îl învățase să facă un nod marinăresc. Nu își aminti. Îi păru rău, deoarece ar fi vrut să treacă în revistă persoanele care contribuiseră inconștient la moartea sa. Tatăl lui? Era posibil...

Bătrânul trăia încă, la o altitudine mică, într-o cocioabă de la periferia orașului Cochabamba. Își imagină cum, în ziua în care i se va aduce la cunoștință moartea fiului său, va încrunta din sprâncene în efortul de a-și aminti care dintre ei. Avusese foarte mulți copii. Soția sa murise din cauza nașterilor.

Dar de ce putea să lege funia? Tavanul din carton gudronat era subțire ca o foaie de hârtie, iar ulucile din lemn, care îl susțineau, nu ar fi suportat nici măcar greutatea unei pisici. Își coborî privirea. Era oare atât de dificil să se spânzure? Cercetă clanța ușii. Cu puțin efort, aceasta putea reprezenta soluția ideală.

¹ Mate - arbust din America de Sud, din ale cărui frunze se extrage o infuzie diuretică; sinonim - ceaiul iezuiților (n.trad.).

Se așeză pe pat suspinând, își pocni degetele și își netezi pantalonul, căci dorea să moară într-o ținută decentă. Luă apoi funia din cutia de fier. O căută printre alte obiecte lipsite de importanță. Rămase surprins de subțirimea ei, deoarece și-o amintea mai groasă. Dar după ce exercită mai multe tracțiuni asupra nodului, se liniști; funia era făcută din cânepă rezistentă.

La câteva sute de metri depărtare, doamna Requena făcea probabil baie. Avea o adevărată sală de baie cu o cadă, un duș și cu un aparat de încălzit apa. Desigur că nici nu se mai gândea la incidentul din ajun. El nu era decât un puști, un puști melancolic, cu reacțiile unui copil. Se va tolăni apoi pe perne, în timp ce, în mină, oamenii asudau sub pământ, atacând solul cu târnăcoape pe care frumoasele ei brațe nu ar fi putut să le ridice. Va asculta apoi muzică americană. De ce oare îi plăcea într-atât muzica acestor cântăreți de culoare, care amintea despre o durere pe care Santos nu o înțelegea?

Legă un capăt al frânghiei de clanță, tăie o bucată de la celălalt capăt și făcu un nod marinăresc. Bucata de funie tăiată se afla pe podea. O luă și improvizează „cătușe”, făcând alte două noduri marinărești la fiecare extremitate. Își trecu pe după gât primul nod - cel de la funia legată de clanță - și își strecură încheieturile mâinilor prin nodurile celeilalte frânghii și trase pentru a le strânge. Îi mai rămânea de îndeplinit doar ultima fază a operațiunii. Se lăsă pe vine, cu călcâiele lipite de ușă și se aruncă înainte.

Simți în zona gâtului ceva ca o lovitură puternică de bici. Apoi văzu numai roșu în fața ochilor. Nu era o senzație neplăcută. Era chiar voluptoasă. Santos nu se mai gândi la viață, nici măcar la moarte. Sfârșitul îl captiva ca cel mai interesant dintre spectacole.

Senzația de roșu se intensifică, zgomotele se amplifică, nemaiputându-se distinge unele de altele. I se părea că viața este o plajă de care se îndepărta cu repeziciune, pentru a se cufunda într-o mare de aburi.

Nu se mai simțise niciodată atât de bine.

Și când se gândea că oamenii printre care trăia erau obligați să bea dinamită amestecată cu alcool pentru a trăi asemenea senzații, pentru a evada din realitate!

Simți cum îl cuprinde mila pentru soarta lor.

Sirena de la mină anunță începerea lucrului. Vagonetele se puseră în mișcare, odată cu lifturile pentru mărfuri.

La Paris, un miliardar dormea într-un pat moale, după ce dăduse instrucțiuni omului său de afaceri, pentru a doua zi, privind tranzacțiile bursiere referitoare la minele sale de la Chimihuaca.

Capitolul IV

— Magunillas!

— Prezent!

— Suarez!

— Prezent!

— Oruro!

— Prezent!

— Tobija!

Se făcu liniște. În aerul încărcat de particule roșii de praf, bâzâiau insectele.

Vocea contraistraului reluă, pe un ton mai ridicat:

— Tobija!

— Este bolnav, spuse Oruro.

Contraistraul avea părul cârlionțat pe frunte, riduri adânci, pline de praf, și un nas turtit, ca de boxer.

— Ce are?

— Este bolnav, se încăpățână Oruro, care nu voia nici în ruptul capului să fie mai explicit.

Contraistraul făcu o cruce în dreptul numelui lui Santos și continuă să strige prezența. După ce termină, se duse în biroul maistrului, care era decorat cu o reclamă imensă pentru Coca-cola. reprezentând o. frumoasă americană blondă, în costum de baie, așezată pe capota unei mașini Mercury.

Când contraistraul intră servil, Requena tocmai urmărea prin binoclu o lamă ce sărea din stâncă în, stâncă.

— Ce este? întrebă el, nedezipindu-și privirea de binoclu.

— Iar lipsește unul, domnule maistru... Unul bun!

Requena se întoarce. Era înalt, - puternic, cu trăsături dure. Nu era rău, dar privirea îl desfigura. Se străduise să adopte acea privire pentru a-și impune autoritatea. Reușise atât de bine, încât nici măcar în clipele de odihnă expresia dură nu îl părăsea.

Nu avea mari aspirații, dar era șiret și își făcuse o situație prin voință și prin mârșăvii.

— Care dintre ei? întrebă el.

— Tânărul Tobija; cel care are o figură de arhanghel...

— Cine a spus asta?

— Domnul doctor. Așa crede el.

— Acest sărman bătrân care plânge doar când aude sunetul chitarei... bombăni Requena.

Revenind la ceea ce îl interesa, întrebă:

— A plecat Tobija?

Se întâmpla uneori, mai ales la început, să mai fugă câte un miner; cadavrul său era găsit mai apoi în Cordilieri, după ce servise drept masă vulturilor.

— Nu, nu, domnule, este bolnav.

— Măgarule! urlă Requena. De ce nu spui așa de la început? Ce are?

— Nu știu! O să trimit doctorul!

Requena clătină din cap.

— Nu, mă duc eu până acolo. Vreau să văd dacă nu cumva trage chiulul. Tinerii ăștia cam lenevesc. Dacă nu ai grijă, se învață prost.

Cu un gest disprețuitor îl concedie pe subordonatul său. Ventilatorul din birou împrospăta aerul cu palele sale imense. De la fereastră, maistrul putea supraveghea întregul perimetru al minei. Avea de asemenea vedere spre ghereta din sticlă a casierului, un european evadat din ocna franceză înainte de război. De ani întregi, îi treceau prin mână sume importante, dar niciodată acesta - un tip chel, cu o

privire febrilă, cu craniul de culoarea fildeşului - nu sustrăsese nici cel mai mic centavo.

Requena făcu turul biroului, cu mâinile la spate. Avea un costum de în, albastru-pal” cu gulerul deschis, și sandale din curelușe de piele împletite. Semăna cu un profesor de educație fizică.

Ridică receptorul, dădu instrucțiuni personalului său și își turnă un deget de whisky. În Chimihuaca, viața era minunată doar pentru Requena. Avea o soție frumoasă, o casă confortabilă. Își făcea manichiura, bea whisky, puneă să muncească peste o sută de oameni, de pe urma cărora se îmbogățea. Mai târziu, peste zece sau cincisprezece ani, plănuia să meargă să trăiască în Brazilia, țara lui natală.

Voia să cumpere acolo o casă frumoasă, ale cărei ferestre să dea spre golful Rio. El și Consuelo vor fi oameni cu vază, vor fi invitați peste tot și se vor plimba doar în mașini americane.

Dădu paharul peste cap și reflectă. Trebuia să se ducă până acasă la micul Tobija. Era un muncitor bun, rezistent, puternic, plin de inițiative. Nu trebuia să îl lase să devină un trândav, unul din aceia care „se îmbolnăveau” din te-miri-ce.

Catârul maistrului, înșeuat, tropăia sub fereastra biroului și fornăia mânios pentru a alunga muștele care nu-i dădeau pace. Maistrul coborî și se duse să scoată animalul.

Evita să se deplaseze pe jos pentru a nu-și strica imaginea.

Auzise că, în tablouri, ofițerii erau reprezentați întotdeauna călare.

Avea trei catâri, unul pentru Consuelo (se întâmpla ca, duminica, să se plimbe prin împrejurimi, iar uneori mergeau până la lacul Tchico), unul pentru el și unul de rezervă. La munte, catârul era cel mai bun mijloc de locomoție.

Călare pe al său, înghiontindu-l cu picioarele sale puternice, traversă satul pustiu. Pedro, proprietarul magazinului, se balansa într-un fotoliu, în timp ce soția sa mătura podeaua cârciumii. Antonia și Consuelo erau singurele reprezentante ale sexului frumos în Chimihuaca.

Femeia era însă bătrână și urâtă, cu părul de un galben spălăcit, cu o gură știrbă și cu urme de variolă. Maistrul o tolerase în mod excepțional în sat, spunându-și că o asemenea ființă era asexuată. Se întâmpla totuși ca unii consumatori „trotilați” să se bată pentru urâții ei ochi urduroși.

— Ole! strigă Pedro.

Maistrul salută grav, de sub pălăria sa de paie, americană, împodobită cu o eșarfa lată, în carouri. El domnea peste toate. Acest ținut, minuscul, bogat în metal prețios, nu cunoștea decât, autoritatea sa. El era regele aceluia sat artificial, a cărui durată de viață depindea de bogăția filonului.

Drumul pietruit șerpuia printre căsuțele întunecate. Pe alocuri, înaintea pragurilor, se vedeau rufe puse la uscat.

Rufe spălate neîndemânatic de bărbați. Satul ducea o lipsă acută de menajere.

Lui Domingo Requena nu îi păsa. Una dintre cele mai frumoase femei din Bolivia îi aparținea doar lui. În plus, își arogase dreptul de cuisaj¹ asupra prostituatelor care veneau lunar pentru a calma simțurile înfierbântate ale minerilor.

Ajunse în dreptul casei lui Santos și sări cu ușurință de pe catâr. Nu trebuia să lege animalul. Acesta asculta doar de stăpânul său și îl aștepta ca un câine credincios, rumegând printre zăbale plantele care creșteau în tufe sărăcăcioase.

Din casă nu se auzea nici un zgomot. Apăsă clanța și vru să intre, dar ușa refuză să se deschidă. Rămase surprins, deoarece în Chimihuaca, era interzisă utilizarea încuietorilor. Maistrul voia să intre în casa angajaților săi oricând dorea, fără nici o greutate. Lovi cu umărul și ușa se întredeschise câțiva centimetri.

Requena zări prin crăpătură talpa unui pantof. Acesta, spre deosebire de alți pantofi, stătea vertical, sprijinindu-se în vârf. Maistrul încruntă din sprâncene și împinse ușa și mai mult.

Atunci îl văzu pe Santos nemișcat, atârănând la capătul unei bucăți de funie. Stăpânul din Chimihuaca intră, trase o înjurătură, cu mâinile în șolduri, surprins, nemulțumit, dar fără cea mai mică urmă de emoție.

¹ Drept de cuisaj - dreptul feudalului de a petrece cu soția aserviților săi noaptea nunții acesteia (n.trad.).

Ridică bărbia sinucigașului cu vârful sandalei. Figura lui Santos devenise violetă; buzele aproape negre erau brodate cu spumă albă, iar limba umflată se iveaua dintre dinții săi de carnivor.

— Mizerabilul! mormăi Domingo, scoțând un briceag din buzunar. Nenorocitul!

Tăie frânghia de împachetat. Santos căzu cu un zgomot moale și rămase într-o poziție stranie, cu mâinile legate la spate. Requena desfăcu nodul marinăresc. Acesta îi sfâșiasse pielea de pe gât, iar la ceafa, se desena un colier violet, din care curgeau picături de sânge.

Domingo își puse mâna pe pieptul tânărului, exact în locul unde soția lui și-o pusese pe a sa în ajun. Nu simți nici o bătaie.

Maistrul lovi corpul cu piciorul, sperând parcă să îl aducă la viață prin acest șoc.

— Nenorocitul! repetă el.

Și ieși turbând de furie, lăsând ușa deschisă. În razele soarelui, zumzăiau muște. Soseau deja la festin.

Santos nu era primul care. Își punea capăt zilelor. În fiecare an, după o criză de beție, oamenii își anulau contractul în acest fel. În general, nu cu o frânghie, ci aruncându-se într-un puț minier.

Maistrul galopă până la infirmerie. Medicul fuma o țigară, întins pe masa de consultații. Fuma marijuana.

Domingo își dădu seama de aceasta după mirosul particular al fumului de țigară.

— Am ceva treabă pentru tine, doctore! spuse el, scoțându-și pălăria de paie.

Celălalt se ridică cu greu. Dintre toți locuitorii din Chimihuaca, doar el și Consuelo se bucurau de oarecare considerație în ochii maistrului.

— Cine, dragul meu? spuse bătrânul bețivan.

Arăta foarte vârstnic. În realitate, nu avea încă cincizeci de ani. După ce fusese alungat din multe spitale, după ce efectuase patru ani de închisoare pentru practicarea neautorizată a medicinei, eșuase la mină, unde nimeni nu se gândea să-i conteste titlurile iluzorii.

— Tobija, faimosul tău arhanghel, glumi Requena.

Nemernicul s-a spânzurat de o funie, până ce i-a ieșit limba de-un cot.

— O sinucidere!

— Da.

— La vârsta lui!

— Sinuciderea își are rostul doar la tinerețe, afirmă maistrul.

— A murit?

— Așa mi s-a părut. Oricum, n-aș da un ban pentru zilele pe care le mai are de trăit. O să-ți trimit doi dintre lucrătorii mei, doctore. Să-i pui să sape o groapă. Nu prea adâncă, mai ales la tariful lor piperat.

Maistrul ieși, râzând de gluma sa.

*

* *

Când cei doi gropari trimiși de Requena sosiră acasă la

Santos, acesta tocmai începea să clipească. Noii sosiți se sprijiniră în uneltele lor și se uitară cu gura căscată la așa-zisul cadavru pe lângă care se învârtea doctorul.

— Nu stați acolo ca niște idioți! spuse doctorul. Ajutați-mă să-l duc pe băiatul ăsta până la infirmerie! Ia uitați-vă la el, parcă este o jucărie automată!

Într-adevăr, Santos își arunca spasmodic capul înainte.

Așa reacționează toți spânzurații care sunt salvați la timp. Nu își venise pe deplin în fire, plutind încă în inconștient.

Cu fața violacee, cu ochii injectați de sânge, nu mai avea expresia unui arhanghel. Începuse să scrâșnească din dinți cu furie.

Lucrătorii de la mină îl apucară de mâini și de picioare, așa cum procedau cu bețivii, și îl duseră până la infirmerie.

Doctorul venea în urma lor, destul de încet, căci își târa piciorul drept.

Când straniul cortegiu trecu prin fața casei maistrului, Consuelo uda plantele agățătoare care se iveau de după stâlpii verandei.

— Ce s-a întâmplat, un accident? îl întrebă ea pe doctor.

Bețivanul ridică din umeri.

— Un miner s-a spânzurat, dar, spre ghinionul lui, soțul dumneavoastră l-a salvat la timp.

Tânăra femeie se apropie din curiozitate. Văzu capul dat pe spate al lui Santos și îl recunoscuse imediat.

Nu spuse nimic, dar pe fața sa trecu un nor. Doar pentru o secundă însă, astfel încât doctorul nu observă tulburarea ei.

— De ce a făcut asta? bâigui Consuelo.

Și totuși ea era singura care știa motivul gestului disperat al tânărului.

Medicul ridică din umeri.

— Dumnezeu știe ce le trece prin cap nenorociților ăștora! Beau atâta timp alcoolul ăla infect! Precis a făcut-o în timpul unei crize; de altfel, după cum vedeți, s-a bătut, are toată fața zgâriată; dacă nu cumva s-a zgâriat el singur... Alcoolul, mina, soarele și lipsa femeilor... Hai, băieți, mai repede, trebuie să-i dau un calmant!

Își continuă drumul. Capul lui Santos se legăna la câțiva centimetri deasupra solului. Din când în când, părul lui, asemenea unor șerpi negri, mătura praful de pe drum.

Consuelo rămase în picioare, rezemându-se de bungalow, cu expresia cuiva care tocmai dezlegase un mare mister.

Capitolul V

Se lăsase seara peste Cordilieri. Din fotoliul său vechi, din răchită împletită, pe care îl cârpea din când în când cu o sârmă, doctorul privea cum soarele devenea de un roșu-aprins, întrebându-se de câte ori va mai asista la acest spectacol. Viața nu mai prezenta mare interes pentru el; avusese prea multe dezamăgiri peste care nu putuse trece și se drogase într-atât, încât

drogul nici nu-și mai făcea efectul. Se simțea distrus, atât sufletește, cât și fizic. Și totuși, cadrul în care trăia - satul sinistru cu oameni dezaxați, muntele ars de soare, aerul plin de particule de praf argintiu — era ideal pentru profunda sa blazare.

Aici era cineva, pe când, în alte părți, ar fi fost doar o epavă jalnică.

Luă paharul așezat la picioarele sale, pe podeaua plină de crăpături a infirmeriei, și îl scutură făcând să sune cuburile de gheață, dar acestea se topiseră deja și băutura i se păru sălcie.

— Mi-e sete! murmură Santos.

Doctorul uitase de el. Se întoarse cu tot cu fotoliu.

Infirmeria cuprindea șase paturi înguste. Câteva dulapuri din fier, vopsite în alb, o masă - așa-zisa masă de consultații - și o chiuvetă fisurată, al cărei robinet nu se închidea niciodată bine, constituia dotarea medicală din Chimihuaca.

Pentru moment, Santos era singurul pacient al doctorului.

Doctorul îl privi pe clientul său cu o privire umedă.

— Ți-e sete pentru că mă vezi pe mine bând, băiete, spuse el, golindu-și paharul. Ești ca un copil mic. Doarme buștean, dar, când simte mirosul laptelui, se și trezește.

În timp ce emitea această comparație prea puțin politicoasă, îl studia pe tânăr. Acesta nu mai era deranjat de neplăcerile provocate de începutul de congestie cerebrală.

— De ce mă privești astfel? întrebă Santos, care nu se simțea în largul său.

— Mă gândeam, spuse doctorul. Mă gândeam că ai avut noroc că nu ți-ai rupt vertebrele cervicale. Și că frânghia nu ți-a spart laringele și nu ți-a secționat carotida. Ce mai, noroc chior!

Zâmbi.

— Am uitat să iau o bucată din frânghie, băiete. Poate că mi-ar fi purtat noroc.

— Dați-mi ceva de băut! insistă Santos.

— Ce vrei?

— Apă!

Doctorul se ridică de pe fotoliu și umplu un pahar cu apă de la robinet.

— Nu un astfel de medicament te va vindeca de urât, îl asigură el, dându-i paharul sinucigașului. De ce ai făcut asta?

Santos bău cu lăcomie și îi dădu înapoi paharul doctorului.

— De-aia! spuse el încăpățânat ca un copil obraznic.

— Te săturaseși de mină?

— De mină ca și de toate celelalte.

— Ai dreptate, spuse medicul, în fond, mina este cel mai mic dintre rele. Cel mai mare rău sunt gândurile noastre.

Se duse să se așeze din nou și luă un evantai de hârtie de pe brațul fotoliului. Se amuză depliindu-l și închizându-l.

— Vezi tu, murmură el, viața este exact ca acest evantai: este fragilă ca o foaie de hârtie, se depliază, face puțină răcoare, apoi se închide la loc. Nici nu m-am gândit la asta până acum.

Mai reflectă un moment. Când bea, începea să facă filozofie ieftină, ceea ce îi dădea impresia că este o ființă superioară.

— Te mai doare gâtul?

— Puțin.

— Dar zgârieturile?

— Nu, murmură Santos, ducându-și mâna la față.

— Le-am uns cu o cremă de compoziție proprie.

Conține ulei de măsline. Ei, natura! Nu trebuie să uităm niciodată că ea este cea care vindecă toate.

— Cine m-a salvat? întrebă curios Santos.

Doctorul izbucni în râs.

— N-aș zice salvat! Dimpotrivă, te-a împiedicat să te salvezi atunci când ți-a tăiat frânghia. Totuși, dacă maistrul nu s-ar fi dus la tine acasă, acum te-ai fi aflat la un metru sub pământ, cu termitelile colcăind peste tot. Ai idee ce sunt termitelile?

— Nu, spuse Santos cu teamă.

— Sunt insecte ale nopții, care mișună în pământ. Dar pentru ele nu este decât o amânare, într-o bună zi tot se vor înfrupta din cadavrul tău.

— Pot să mă întorc acasă? întrebă tânărul.

Nu putea suporta vorbăria doctorului. Acesta îi inspirase teamă din totdeauna.

—Te grăbești?

Santos scutură din cap, ceea ce îi provocă o durere sfâșietoare în ceafă.

— Iar începi?

Santos fu descumpănit de întrebare. Își aruncă privirea pe fereastră. Cerul se întindea până departe în zări, pe el conturându-se alge purpurii și nori diafani în formă de cai de mare aflați în derivă. Era un spectacol frumos, grandios.

— Ai văzut vreodată marea? întrebă doctorul.

— Niciodată, mărturisi Santos.

— Ei bine, să-ți spun ceva, băiete: să vezi marea și apoi poți muri.

Pentru o clipă, se simțiră amândoi fericiți.

— Și cum e marea? întrebă Santos.

Doctorul cugetă, căutând cuvintele cele mai potrivite, își turnă o gură de poșircă și găsi ce căuta înainte de a bea.

— Este ca cerul, spuse el.

— Ca cerul! repetă Santos.

— Da. Și, în plus, vorbește! Și cântă! Și e bogată, micul meu Tobija. Nu ai idee ce înseamnă bogăția. Toate minele de argint din America, toate minele de aur, de diamant și chiar cele de cărbune, toate la un loc și nu fac cât bogăția ei! Marea conține atâtea comori! Mii, milioane, miliarde de comori!

Își goli paharul sau mai degrabă îl dădu peste cap cu un gest expert.

— Așa că vezi de ce poți să mori abia după ce vezi marea.

Se uită la tânăr cu coada ochiului.

— Vezi tu, cei care mor înainte de a fi văzut marea nu ajung în rai. Pentru că îl mânie pe bunul Dumnezeu ignorându-i capodopera. Și El nu poate suporta una ca asta.

Simțea că tânărul era un bun ascultător, ceea ce îl mișcă.

— Am dreptate?

— Nu știi! murmură Santos.

— Așa trebuie să fie. Bunul Dumnezeu este un om de treabă. Simpatice chiar. Generos... Dar sensibil. Auzi, băiete? Extrem de sensibil. E normal pentru bunul Dumnezeu. Dacă n-ar fi sensibil, atunci lumea ar fi un haos.

Tăcu, deoarece își simțea gâtul uscat. Soarele apusese, iar noaptea așternea peste Chimihuaca un imens voal negru.

— Doctore!

— Da, fiule.

— Ați spus că maestrul m-a salvat?

— Da, fiule. Ți-a făcut această onoare. Cu propriul său cuțit.

De ce venise? se întrebă neliniștit minerul. Se aștepta la orice din partea doamnei Requena. Cine știe dacă, după ce își schimbase în mod atât de crud atitudinea, nu îi povestise maestrului o poveste inventată de ea. Poate că stăpânul minei venise să-i ceară socoteală.

— Nu știu, spuse doctorul. Nu știu și nici nu-mi pasă.

— Părea mânios?

— Ba bine că nu! Ei, dar văd că ți-ai regăsit gustul de a trăi, pentru că îți faci griji.

Scoase ceasul. Acesta se oprise. Se oprise de ani de zile și arăta doar ora nouă. Doctorul pretindea că, astfel, era ora nouă, de câte ori dorea.

— E ora nouă, spuse el grav, mă duc să cinez. Ți-e foame?

— Puțin.

— Dacă îmi dai bani, o să-ți aduc ceva de mâncare care să nu-ți irite gâtul rănit.

— Vreau să mă duc acasă!

Doctorul scutură din cap.

— Măine. Ai încă nevoie de îngrijiri. Și apoi ce înseamnă acasă? Nimic. Acasă este unde te simți bine, înțelegi? Nu, nu ai cum să înțelegi. Ești frumos, dar prost; așa se întâmplă în general.

Santos oftă:

— Ba da, înțeleg, îl asigură el.

Interlocutorul său îl privi cu surpriză și văzu că, într-adevăr, Santos înțelesese.

— La urma urmei, murmură el, nu ești atât de frumos.

Bine, dă-mi bani, dacă ai.

— În buzunar, murmură Santos.

Fără să se jeneze, doctorul scotoci în buzunarul pacientului său. Santos își ținea banii într-un portmoneu vechi, de piele.

— Sunt cinstit când vreau, spuse doctorul, scoțând o bancnotă. O să-ți înapoiez restul. Cât timp lipsesc, fi cuminte; nu încerca să te ridici din pat. Dacă te

plictisești, îți vând un pont: numără scândurile din tavan. Știu câte sunt, am verificat cel puțin o dată pe zi. La întoarcere, ne vom compara rezultatele.

Describe cu mâna un arc de cerc și ieși târându-și piciorul.

*

* *

Santos nu numără scândurile din tavan. Umbra lor nu îl interesa și nu avea nevoie să-și umple gândurile cu mici trucuri.

Începu să se gândească la moartea care îl respinsese. Nu era ciudat că dorise să moară din cauza doamnei Requena și că soțul ei îl salvase?

Ironiile destinului dădeau savoare existenței din care voise să evadeze.

Insectele nopții își începură concertul. Dacă nu ținea seama de durerea de la gât, tânărul se simțea chiar bine.

Pentru o clipă, simți imboldul să nu respecte ordinul doctorului și să se întoarcă acasă, dar renunță, deoarece nu se simțea în stare să vorbească cu colegii săi de cameră. Știa sigur că aceștia nu vor înceta să-l hărțuiască cu întrebările imediat ce se va întoarce.

Infirmeria era învăluită în penumbră. Doar oglinda știrbită de deasupra chiuvetei forma o pată de lumină, conservând încă razele purpurii ale asfințitului.

Santos își spuse că a doua zi se va întoarce la mină și că totul va reîncepe. Douăzeci și una de luni! Dacă

nu cumva se va lăsa păcălit de proprietarul magazinului, un evreu emigrat din Polonia, care obținuse concesiunea pentru zece ani și care nu lăsa pe nimeni să plece până ce nu-și golea portofelul.

Douăzeci și una de luni de asudat în galerii, cu dinamita explodând împrejur!

Santos ar fi vrut să regăsească curajul de dimineață pentru a termina cu toate. Dar, fără îndoială, nu va retrăi o asemenea stare de spirit niciodată, deoarece omul se obișnuiește și cu deznădejdea cea mai adâncă.

Văzu o siluetă în pragul ușii și o recunoscă imediat. În Chimihuaca nu existau două femei cu un corp atât de perfect.

Consuelo intră pe furiș în infirmerie și, cu mersul ei de felină, veni până la patul lui Santos. Figura ei blândă și tandră aducea ceva din lumina de afară. Tânărul dădu de ochii limpezi ai soției maistrului și se cufundă în ei ca într-un lac răcoros. Nu se mai gândi că femeia avea și unghii.

Consuelo ocoli patul încet, fără a-l pierde pe Santos din priviri. Se așeză pe marginea îngustă și duse mâna spre fața tânărului. Mângâierea îl alină așa cum nu o făcuse unguentul doctorului.

Căută cu vârful degetelor urmele unghiilor, asemenea unui orb care citește în Braille. Când dădu de ele, le mângâie tandru.

— Santos! bâigui ea. Santos, îți cer iertare pentru ziua de ieri, dar nu m-am putut stăpâni...

Se aplecă deasupra lui. Se simți tulburat de parfumul care-l invadează. Femeia mirosea a ambră și a primăvară.

— De asta ai vrut să mori?

Santos încuviință printr-un ușor gest din cap.,

— Din cauza mea, spuse ea, fără orgoliu sau tristețe, găsind motivul gestului. Din cauza mea. Ce a fost în mintea ta?

— Nu știu, spuse Santos. Și nu a fost în mintea mea, ci în sufletul meu. S-a întâmplat pur și simplu.

Consuelo îi luă mâna și i-o duse la obrazul ei, iar tânărul simți cu vârful degetelor lacrimi. Se simți invadat de o fericire nemaiîntâlnită, atât de intensă, încât începu să tremure.

— Așadar mă iubești? întrebă ea.

— Da, spuse Santos.

— Cum mă iubești?

Reflectă și îi răspunse cu vorbele doctorului.

— Ca cerul.

Ar fi vrut să spună că o iubește ca marea, dar se gândi că n-ar fi fost cinstit, deoarece el nu cunoștea marea.

— Și eu te iubesc, murmură ea. În prima seară când te-am întâlnit, am cules privirea ta ca pe o floare de pe marginea drumului, ai simțit?

— Da.

— Era privirea unui copil nefericit.

— Eram nefericit, admise Santos.

— Dar acum?

— Acum sunt nefericit din dragoste.

Ea râse cu mândrie.

— Ce copil ești! Dar ieri, când m-ai îmbrățișat, te-ai comportat asemenea unui bărbat. La fel ca brutele de pe aici. Asta m-a făcut să-mi pierd mințile de disperare. Am crezut că ești un copil, Santos. Și, brusc, mă regăseam în brațele unui bărbat, înțelegi ce vreau să spun?

— Cred că da.

— Vezi tu, bărbații mă dezgustă. Sunt ca niște animale.

— Atunci nu înțelegeam, mărturisi tânărul. Dar acum înțeleg. Vă cer iertare.

Și adăugă pe tonul unui copil dojenit:

— Nu mai fac, doamnă!

Ea se aplecă deasupra lui. Avea sânii pietroși și sfârcurile lor se lipiră de pieptul lui Santos.

— Într-o zi, voi începe eu, promise ea. Dar nu știu când. Nu știu.

De undeva, dintr-o casă alăturată, se ridică un cântec.

Cântecul grav al unei chitare melancolice. Ascultară o clipă, fără o vorbă. Ea ținea încă mâna lui Santos lipită de obrazul ei.

— Vino seara, la tufișul de limba-soacrei din fața casei!

— Bine.

— Eu am să știu că tu ești acolo și voi veni ori de câte ori voi putea.

Se ridică, lăsă încet mâna tânărului pe așternutul mototolit și stătu o clipă contemplându-l.

— Știi de ce te iubesc? Întrebă Consuelo.

Nu știa, dar ce importanță avea? Îl iubea, pur și simplu.

— De ce erai nefericit în acea seară?

— Toți cei de aici sunt nefericiți, oftă Santos.

Ascultați!

Cântecul care tulbura liniștea nopții vorbea despre o dragoste fără speranțe. Din când în când, era întrerupt de un oftat pătimaș.

— Da, spuse ea, și din cauza nefericirii care mă înconjoară...Tu o reprezinți, Santos. În seara în care te-am întâlnit, figura ta exprima nefericirea.

Se auzi zgomot de pași în fața infirmeriei și recunoscură mersul sacadat al doctorului. Consuelo vru să fugă, dar medicul deschidea deja ușa.

Aprinse lumina și o privi pe soția maistrului cu stupoare.

— La naiba, ce surpriză plăcută, doamnă Requena!

În ochii săi injectați de sânge se aprinsese o luminiță ciudată. Își muta privirea de la tânăra femeie la rănit, cu o rapiditate incredibilă.

— Eu...am venit să văd ce mai face băiatul, spuse grăbită Consuelo.

— Ce inimă bună aveți, doamnă! Nu vă faceți griji, este în afara oricărui pericol.

— Cu atât mai bine, la vârsta lui, ar fi fost păcat. Ei bine, doctore, noapte bună.

— Noapte bune, doamnă.

Consuelo plecă fără a-i arunca o privire lui Santos.

Acesta închise ochii pentru a savura fericirea.

De-abia aștepta să vină seara zilei următoare.
Acum, viața de miner i se părea mai ușoară.

Doctorul își turnă un pahar de alcool.

— Ce noroc, fiule, spuse el, ca o femeie atât de frumoasă să se intereseze de tine, într-un sat în care nu există alte femei ca ea.

Santos deschise ochii. Afirmția doctorului îl readuse la cruda realitate.

— Venise fără vreun motiv, spuse el.

Medicul zâmbi. Se duse la micul frigider de sub chiuvetă și înjură pentru că, în congelator, nu se formaseră încă cuburile de gheață.

— Dacă venea fără vreun motiv, spuse el în cele din urmă, ar fi aprins lumina. Femeile care stau în umbră, lângă un bărbat, nu vin niciodată „fără motiv”.

Capitolul VI

— Aș vrea să te întreb ceva, spuse Oruro. Unde tot mergi seara? Te aranjezi de parcă te-ai duce la fete. Apoi pleci... Și, deși în acest ținut nu există decât cârciuma, nu ai mai pus piciorul pe acolo!

— Ce idee ți-a venit! minți Santos.

De două zile, prietenul său nu-l mai privea cu aceiași ochi.

— Ideile tale sunt însă ieșite din comun, spuse Oruro.

Te spânzuri și, după ce ai fost salvat în ceasul al doisprezecelea, ești cum nu se poate mai vesel. Uneori cred că ai târâte în loc de creier.

Unicul lui ochi strălucea. Era intrigat și, în același timp, disperat, deoarece îl iubea pe Santos și ar fi vrut ca tânărul să se poarte la fel ca ceilalți.

— Mi-am regăsit gustul de a trăi, asta-i tot, spuse Santos.

Stăteau la coadă împreună cu colegii lor pentru a depune uneltele în hangarul destinat acestei utilizări. Peste șirul de oameni se lăsase tăcerea. Erau epuizați după ziua de muncă grea și nu se mai gândeau decât la odihnă.

Cei doi prieteni depuseră materialele la piciorul zidului, în dreptul numărului corespunzător celui de pe matricolele lor.

— Parcă suntem niște ocnași! spuse Oruro cu umor.

Tăcu însă imediat ce îl zări pe maistru la doi pași de el. Stăpânul minei părea să aștepte pe cineva. Când îl zări pe Santos, întinse brațul spre el.

— Tu! spuse el simplu.

Făcu semn tânărului să-l urmeze și merse în biroul lui, fără a se întoarce, sigur că Tobija îl urma.

Într-adevăr, Santos mergea în spatele patronului său. Era neliniștit. Poate că doctorul nu-și ținuse gura. Poate fuseseră zăriți de altcineva în timpul lungilor sale promenade nocturne pe lângă casa acestuia.

Maistrul își aruncă pălăria de paie pe birou și își șterse fruntea cu o batistă fină.

— Iată că te-ai întors la lucru, nemernicule! atacă el.

Santos își lăsa capul în jos - așteptându-se la orice - supus dinainte voinței maestrului.

— Știi că eu am fost cel care a tăiat frânghia?

— Da, domnule, murmură Santos, știu.

— Vreau să-ți spun ceva, urmă maestrul, jucându-se cu un creion, ceva important - nu tolerez asemenea gesturi. La mină, toată lumea este mulțumită și totul merge bine; nu am nevoie de zăpăciți ca tine care să le dea idei și celorlalți. Și, apoi, sinuciderea este un lux pe care cei ca tine nu și-l pot permite. Ai înțeles?

— Da, domnule maestru.

— Asta le dă gânduri negre și celorlalți. Din cauza ta.

m-am pomenit cu pietre în ferestrele mele, ia privește!

Arată spre cele două ferestre sparte.

— Nu știu ce gândesc lucrătorii, dar văd rezultatul. Așa că nu vreau să te mai văd pe aici, îți vei termina contractul la mina din Tujuy.

Santos simți că îl cuprinde amețeala.

— Domnule maestru, bâigui el pierdut.

— Gura! Nu ești mulțumit?

— Nu o să mai fac.

Requena îl privi pe interlocutorul său. Un puști ciudat. Santos părea în același timp fragil și puternic. Brațele sale goale, lucind de sudoare, erau musculoase, dar umerii erau cei ai unui adolescent.

— Nu ești mulțumit că vei merge la Tujuy?

— Nu, domnule maestru.

— Ei, bine, vei merge, replică scurt Requena. Și nu mai târziu de săptămâna viitoare. Ei îmi trimit personal și le voi întoarce politețea trimițându-te pe tine; vei putea profita să mergi cu camionul.

— Aș vrea să rămân aici! insistă Santos.

Văzând însă privirea rece a maistrului, înțelese că nu avea rost să insiste,

*

* *

Aștepta în umbră, dorind din toate fibrele corpului venirea ei. Voia să îi anunțe noutatea. Știa că se va simți mai liniștit. Disperarea îl copleșea. Să fie obligat să plece din Chimihuaca, acum când viața devenise atât de frumoasă, era o cruzime a destinului la care nu se aștepta.

Va veni? Va putea scăpa o clipă de acasă? După vizita ei la infirmerie, nu o mai văzuse. Înainte de decizia maistrului, acest fapt nu avea importanță. Acum însă era disperat la gândul că va fi obligat probabil să plece înainte de a-i fi putut vorbi.

Luna își făcu apariția pe cer. Lilieci mari dădeau târcoale pe deasupra satului. Umbra plantei de limbasoacrei se contura pe solul plin de praf, mai mult sau mai puțin intens, după capriciile norilor.

„Nu va veni!” își spuse Santos.

În acel moment, o văzu la o fereastră. Îi făcea un semn. Nu direct lui, ci nopții în care ea îl ghicea. Santos se liniști.

Mai așteaptă încă o oră. Casa se cufundă în întuneric, dispărând orice urmă de activitate. De

obicei, pleca în acel moment, dar, din cauza semnului pe care ea îl făcuse, rămase în așteptare până când, într-un târziu, Consuelo își făcu apariția.

Peste cămașa de noapte, tânăra femeie purta un capot transparent. Părul îi cădea valuri pe umeri. Înainta cu mare prudență.

Consuelo se îndreptă spre planta de limba-soacrei.

Santos se ridică, dar ea îi făcu un semn autoritar, prin care îi ordona să rămână ascuns în spatele cactusului uriaș.

— Are somnul ușor, spuse ea.

Se așeză lângă el, pe solul prăfuit. Tânărul își luă capul în mâini și începu să plângă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Consuelo.

— Mă bucur să vă văd, spuse el. Mi-a fost teamă că nu o să veniți.

Îi aduse apoi la cunoștință decizia soțului ei. Consuelo clătină din cap. Părea resemnată, fapt ce îl duru și mai mult pe Santos.

— Dar nu vreau! se revoltă tânărul. Nu este posibil.

— Sărman băiat, murmură ea.

Un zâmbet palid luminează fața femeii.

— Nu vrei să fugim împreună? întrebă ea pe neașteptate.

— De ce spunei asta? Știți bine că plec, îi reproșă el.

Ea se ghemui la pieptul lui, își rezemă obrazul de umărul lui și îi șopti la ureche, în timp ce privea stelele tremurătoare:

— M-am gândit în aceste două zile, Santos. Și eu m-am săturat de Chimihuaca și vreau să plec din acest ținut infernal.

Santos nici nu îndrăzni să facă vreo mișcare. Stând astfel, cu capul ei pe umărul lui, cu părul femeii curgându-i pe piept, se simțea cuprins de o fericire profundă.

— Dacă vrei, Santos, putem trăi împreună. Ce spui?

— Nu am nimic de spus, e prea frumos ca să fie adevărat!

Consuelo îi înconjură brațul cu mâinile, lipindu-se cu voluptate de el.

— Ah, copil iubit, suspină ea. Ce viață dulce vom duce împreună.

Se îndepărtă brusc de el și îi ridică bărbia, forțându-l să o privească.

— Ai face orice pentru a mă câștiga?

— Orice! spuse calm Santos, cufundându-și trist privirea în ochii ei limpezi.

— Atunci, uite: pleci...

— Din păcate!

— Dar nu la Tujuy! În Chile!

— În Chile! repetă Santos descumpănit.

— Fugi din Chimihuaca, treci Cordilierii și te duci să mă aștepti la Antofagasta. Luna viitoare, eu și maistrul vom merge să petrecem câteva zile la La Paz. Odată ajunși acolo, voi încerca să vin după tine cu avionul. Vrei?

Minerului nu-i venea să-și creadă urechilor.

— Vreau.

— Te simți în stare de o asemenea aventură?

— Sunt gata să plec chiar acum, în plină noapte, dacă trebuie.

Tânăra femeie îl ținea încă de bărbie. Îl trase spre ea cu un gest plin de voluptate și îl sărută tandru. El nu făcu nimic pentru a prelungi sărutul.

— Vei pleca peste câteva zile. O să-ți dau ceva bani să-ți ajungă până ce ne vom reîntâlni. Doar am destui! De ani de zile strâng bani pentru a pleca. Când maistrul este beat, îl scotocesc în buzunare. El crede că i-a dat fetelor...

Vei vedea cât de fericiți vom fi în Chile. Vom trăi într-o casă albă, pe malul mării.

— Pe malul mării, spuse melancolic Santos.

— E atât de frumos!

— Da, spuse el, știu. E ca cerul, nu?

— Ascultă, Santos, vom face copii. Nu am vrut să fac copii cu Requena pentru că îl urăsc. Dar copiii tăi vor fi minunați, vor avea ochii și culoarea pielii tale și vor alerga toată ziua pe plajă.

— Pe malul mării?

— Piciorușele lor vor lăsa mici urme pe nisip, iar valurile le vor șterge. Te iubesc, Santos.

— Și eu te iubesc, spuse el, tutuind-o pentru prima dată.

— Știi că sunt mai în vârstă decât tine? Cu mult mai în vârstă?

— Nu este adevărat! afirmă Santos.

— Ba da, am treizeci de ani.

— Nu este adevărat, se încapătănă el. Ești atât de frumoasă, e imposibil să ai treizeci de ani!

Ea lăsă capul în jos. Părul îi strălucea în lumina lunii. El îi mângâie tandru părul, respirând cu nesăț parfumul lui.

— Trebuie să-ți destăinuiesc ceva, spuse Consuelo.

Poate că, după aceea, nu vei mai vrea să pleci cu mine, dar trebuie să-ți spun...

Ezită. Santos o luă tandru în brațe.

— Spune! murmură tânărul.

— Și dacă nu mă vei mai dori după aceea?

— Te voi dori întotdeauna! Întotdeauna, întotdeauna!

— Juri?

— Jur!

— Ei bine, știi unde l-am cunoscut pe maistru?

— Nu.

— La Tujuy. Pe atunci, se ocupa de mina de acolo.

— Și tu cu ce te ocupai? se miră Santos.

— Nu ghicești?

Tânărul era sincer intrigat.

— Nu.

— Mergeam o dată pe lună, împreună cu alte fete, spuse ea.

El intui brusc adevărul, ceea ce avu efectul unei lovituri în moalele capului.

— Tu!

— Da. Ce credeai? se înfurie Consuelo. Sunt o prostituată, asemenea celor care vin aici și prin paturile cărora treceți cu toții pe rând. Eram cea mai

frumoasă dintre toate, asta era singura diferență; mai tristă și mai resemnată.

Maistrul, care m-a avut pentru câțiva bani, a vrut să fiu doar a lui. Cât de proști sunt bărbații! Se îndrăgostise de mine. A cerut companiei sale să fie mutat și apoi ne-am căsătorit. A fost o adevărată mană cerească pentru mine.

Dar, după câțva timp, am început să regret vechea mea meserie. La urma urmei, viața pe care o dusesem înainte de a deveni soția lui Requena era mai veselă.

Se așternu tăcerea, întreruptă de furnăitul catârilor legați în spatele casei. Santos se simți cuprins de febră. Tâmpilele îi pulsau și scânteii roșii îi jucau pe dinaintea ochilor, ca atunci când încercase să se sinucidă.

— Tu! murmură el din nou.

Își aminti de prostituate, de gesturile lor șocante, de pasivitatea lor blazată, de cupiditatea lor. Și Consuelo făcuse parte dintre ele. Se culcase cu o grămadă de bărbați pentru bani.

Văzu lacrimi printre genele ei lungi și nimic nu mai conta pentru el decât acel minunat chip.

— Te iubesc, spuse el. Vreau să trăim împreună.

Spunea adevărul. Santos își amintise reacția ei violentă din seara în care încercase să o îmbrățișeze. Nu așa s-ar fi purtat o adevărată prostituată.

— Copilă ce ești, murmură el.

Ea se ghemui la pieptul lui, strângându-l cu putere.

— Așa crezi?

— Da! Da! Da!

Ușa casei se întredeschise brusc. Apăru silueta masivă a maistrului.

— Consuelo! strigă el. Consuelo!

— Dumnezeule! oftă ea.

Cămașa de noapte forma o pată vizibilă în întuneric.

Tânăra femeie strânse puternic mâna însoțitorului ei, ca pentru a căpăta curaj, se ridică și se îndreptă spre casă.

Maistrul o privi somnoros, încruntat.

— De unde vii? o întreabă el.

— Am luat o gură de aer, spuse Consuelo. Nu am putut să adorm.

El privi peste capul soției sale, nu văzu nimic și ridică din umeri.

— Intră! spuse printre dinți.

Capitolul VII

Oruro se întorsese de la lucru, dar nu și Aleichu. Chiorul ținea chitara lui Santos și îi ciupea corzile la întâmplare, deoarece nu știa să cânte. Înainte de a semna contractul cu mina, Santos fusese mariachi împreună cu un prieten. Apoi, prietenul îi murise de tetanos, iar el se lăsase de meserie.

Acum, regreta într-atât, încât nici nu mai îndrăznea să se uite la chitara sa. Instrumentul fusese așezat sub pat, odată pentru totdeauna...

— De ce ai scos chitara? îl întreabă el pe Oruro.

Colegul său zâmbi și ciupi coarda cea mai groasă.

Sunetul grav se auzi ca un dangăt cavernos.

— Mi-au căzut niște bani, care s-au rostogolit sub patul tău și, când i-am ridicat, am zărit chitara... Ce zici?

Santos nu răspunse și luă instrumentul cu tandrețe, ca pe un copil. Senzații de mult uitate se trezeau în sufletul său; carcasa netedă a chitarei, călușul ei rotund și cutia de rezonanță, în formă de inimă, din acaju, îi erau atât de familiare... Mângâie corzile. Instrumentul era dezacordat, îl acordă sumar și începu să cânte. Degetele îl dureau deoarece nu mai cântase demult. Interpretă Buenas noches, un cântec de vitejie de altădată. Oruro îl asculta cu mâinile pe burtă, legănându-se pe scaun.

— Cânti la fel de bine ca altădată, afirmă el, după ce Santos termină.

Acum se gândea la Consuelo. Sufletul îi era plin de muzică. Aceasta nu se asemăna cu muzica nici unui mariachi din lume. Cântă melodiile pe care le auzea în suflet.

Oruro se legăna, în ritmul acordurilor improvizate. Notele care cădeau peste Chimihuaca semănau cu o aversă providențială peste un ținut calcinat. Ele înmprospătau atmosfera.

Santos o vedea înaintea ochilor pe Consuelo, în capotul ei de culoare deschisă. Simțea gustul sărutului ei pe buze și corpul ei lipindu-se de el.

Mai târziu, în Chile, îi va cânta melodii improvizate, în casa lor albă, de pe malul mării.

Un ultim acord dăinui multă vreme în noapte.

— Unde ai fost în seara asta? întrebă Oruro.

Santos lăsă chitara pe masă.

— Iarăși! spuse el. Să mă plimb...

Celălalt râse forțat. Mângâie carcasa bombată a chitarei.

— Aceste plimbări te pot costa scump, spuse el.

Santos simți că se înroșește.

— Ce vrei să spui?

— Te-am văzut!

— M-ai văzut?

— Adineaori, cu soția maistrului. Ești îndrăzneț!

— M-ai urmărit! se indignă Santos.

Oruro dădu din cap, iar ochiul său clipi.

— Nu, am dat de tine. Mă întorceam de la cârciumă... Și v-am văzut, pe tine și pe ea, în spatele unei plante de limba-soacrei. Vă sărutați.

Complimentele mele, este o bucățică pe cinste. E bună la pat?

Santos îi trase un pumn. Lovitura îl atinse pe Oruro în plin obraz. Cum se afla în echilibru instabil pe scaun, minerul căzu pe spate, cu picioarele în aer. Lui Santos îi păru rău și se grăbi, consternat, să-l ajute să se ridice.

Dar celălalt îl respinse. Ochiul său arunca fulgere.

— Îți cer scuze, bâigui Santos. Nu m-am putu abține...

Oruro se ridicase deja în picioare. Santos se gândi că îl va lovi și se decise să accepte corecția fără a reacționa, drept pedeapsă pentru brutalitatea de care dăduse dovadă față de colegul său. Dar Oruro nu se

gândea la represalii... Își scutură praful de pe pantaloni, mormăind.

— Sper că nu-mi porți pică, insistă Santos. Eu țin la tine, înțelege!

— Ăsta nu e un motiv ca să-ți bați prietenii, ripostă Oruro.

— Țin la tine, repetă Santos. Iar ea mă iubește. Nu ai idee ce înseamnă asta.

Oruro părea să fi uitat incidentul. Se uită cu interes la Santos. Norocul colegului său de cameră i se părea neașteptat. Neașteptat și periculos!

— Dacă maistrul află, nu-ți va fi ușor.

— Nu are cum să afle.

— Așa este, vei pleca, oftă Oruro. Păcat că te-a mutat la Tujuy, nu-ți vei mai putea vedea iubita.

Santos zâmbi enigmatic.

— O voi vedea, și încă destul de curând.

— Cum asta?

— Pot să am încredere în tine, Oruro?

Celălalt avu o grimasă plină de amărăciune.

— Dacă mă întrebi, înseamnă că te îndoiești de mine; dacă te îndoiești, nu trebuie să ai încredere în mine.

— Glumeam, spuse grăbit Santos.

Voia să compenseze brutalitatea sa prin dovada unei mari prietenii.

— Voi pleca spre Chile, Oruro. Iar ea va veni după mine. Vom cumpăra o casă albă acolo, pe malul mării, și vom trăi fericiți.

— Ea ți-a spus toate astea?

— Da, ea. Mă iubește. Mi-a spus că sunt copilul ei drag și că va trăi fericită cu mine.

Ciupi coardele chitarei sale.

— Fericită, repetă el, în extaz.

Oruro îl privi cu neîncredere.

— Sunteți nebuni! Cum vei ajunge până în Chile, smintitule?

— Pe jos, spuse Santos.

Oruro își duse arătătorul la tâmplă.

— Tu știi ce vorbești? Frontiera chiliană se află la o sută optzeci de kilometri. Și, pe deasupra, o sută optzeci de kilometri de drum montan, aproape fără un sat în care să te odihnești...

— Voi lua provizii.

— Vei lua provizii..., bombăni chiorul. Nu poți străbate mai mult de cincisprezece kilometri pe zi în infernul Cordilierilor. Să calculăm: mâncare pentru douăsprezece zile și, în plus, ți se face și sete. La frontieră, nu s-a terminat: mai ai cincizeci de kilometri de drum montan și apoi trebuie să străbați deșertul Acatama. În total, douăzeci de zile. Ce zici?

Santos ridică din umeri.

— Nu-i nimic, spuse el. Va fi o aventură. Și vreau să-ți mai spun ceva - o să-mi iau și chitara.

— Asta-i bună! Îl persiflă Oruro. Atunci când vei crăpa de sete, vei cânta Plouă peste sat, spre exemplu. Ah, ce dreptate are Dulcineea ta, ești doar un copil.

Rămase o clipă dus pe gânduri.

— Cine ar fi crezut așa ceva! Consuelo Requena! Toți o credeam o madonă!

Santos întoarce capul. Madona sa venea dintr-un bordel, dar, cu toate acestea, era o madonă, mai curată chiar decât orice altă fecioară.

— Este o madonă, șopti Santos. O madonă minunată.

Oruro râse.

— Ți-aș spune eu ceva, spuse el, dar sunt sigur că mă vei lovi din nou.

Santos puse chitara sub pat și se dezbracă. Urmele unghiilor se estompau pe obrazii săi, la fel ca și cicatricea circulară ce părea un colier albăstriu.

Voia să adoarmă pentru a rememora impresiile proaspete. Minteia îi era plină de imagini care nu-i dădeau pace. Multe din prezent, dar și mai multe din viitor.

*

* *

A doua zi, seara, pe când se întorcea acasă pentru a se schimba, alături de Oruro, acesta îl opri brusc. Nu rosteau nici un cuvânt. Oruro mergea cu capul plecat. Părea deprimat.

— Santos, spuse el, vreau să-ți spun ceva.

Tânărul fu uimit de tonul grav al chiorului.

— Spune, te ascult.

— În timp ce săpam în mină, m-am gândit la ce mi-ai spus aseară.

— Și eu, mărturisi Santos, radios, aruncând o privire avidă spre casa maistrului, și eu, Oruro.

— Vreau să-ți propun ceva.

— Ce?

Celălalt scuipă la zece pași.

— Vin cu tine în Chile. M-am săturat de munca asta nenorocită. Nu mai suport încă doi ani de mină, alături de nebunii ăștia. Dacă rămân aici, voi crăpa.

— Dar parcă spuneai că a merge în Chile este nebunie curată! spuse Santos.

— Pe jos, da! Riscurile sunt prea mari. Mai întâi, se va da alarma și patrule de vânători vor pleca în căutarea ta.

Apoi, mai este problema proviziilor...

— Dar..., se impacientă tânărul.

Figura turtită a lui Oruro lucea de sudoare. Dar, sub masca oboselii, se contura o expresie șireată și satisfăcută.

— Dar avem mari șanse dacă furăm catârii maistrului!

— Ești nebun! exclamă Santos.

Ideea de a-l distruge pe cel căruia îi fura soția îl tulbură profund.

— Nu, spuse Oruro. Catârii sunt făcuți pentru munte.

Pe catâri, vom merge de trei ori mai rapid și vom putea lua de trei ori mai multe provizii.

— Dar asta înseamnă furt! se indignă Santos, care își avea principiile sale.

— Și atunci felul în care ne exploatează ce mai este?

Întrebă Oruro.

— Totuși...

— Chile! spuse chiorul, ca și cum acest cuvânt constituia cel mai puternic argument. Fiule, Chile ne așteaptă. Ascultă, în noaptea în care vom pleca, va trebui ca doamna să facă în așa fel încât să îi toarne câteva pahare în plus soțului ei. După ce acesta va adormi, va lega o batistă la fereastra sa. Atunci ne vom duce să luăm catârii. Le vom înfășura copitele în cârpe pentru a nu face zgomot când vom traversa satul... în trecere, vom lua proviziile pe care le vom pune din timp pe câmp. Când își vor da seama de plecarea noastră, noi vom fi deja departe. Va trebui să mergem toată noaptea și o parte din ziua următoare. Vom ajunge la mare în mai puțin de opt zile. Odată ajunși acolo, ne vom despărți. Eu voi avea catârul meu și voi căuta de lucru pe plantațiile de bumbac din Iquique...

Fără să vrea, planul îl atrăgea pe Santos. Acesta avea atâtea avantaje, încât tânărul simțea că nu mai are nimic de obiectat.

— Ce zici? insistă Oruro, după o clipă de tăcere.

— Nu știu, spuse moale Santos.

Prietenul său izbucni în râs și îi trase o palmă pe spate.

— Ei, sigur că știi!

Capitolul VIII

Din fericire, noaptea era întunecoasă atunci când părăsiră casa lor sărăcăcioasă. Ca un făcut, le luase mult timp până când reușiseră să îl determine pe Aleichu să bea, deoarece acesta avea stomacul deranjat și se hotărâse să nu mai meargă la cârciumă.

Pentru a-l face să-și schimbe decizia, Oruro trebuise să bea înaintea lui și să se prefacă entuziasmat. Santos, la rândul lui, declarase că nu există un remediu mai bun pentru durerile de stomac decât alcoolul.

Oruro contemplă cele trei paturi aliniate. Cel din stânga era ocupat de Aleichu. Acesta sforăia de cutremura casa.

— Adio! murmură Oruro, și n-am cuvinte!

Santos făcu o cruce în direcția celui care dormea.

— Dumnezeu să ne păzească, bâigui el.

Se simțea emoționat la despărțirea de tovarășul lui de zile negre.

— Să ne grăbim, îi recomandă Oruro, nu avem timp de pierdut.

Oruro ducea sub braț cuvertura sa tăiată în opt bucăți, pentru a înfășură copitele animalelor.

Se afundară în întuneric, în direcția casei maistrului. Chimihuaca era liniștită. Când ajunseră în fața bungalou-ului, văzură o batistă albă legată la storuri.

Din întuneric se desprinsese o umbră care alergă în întâmpinarea lor; era cea a doamnei Requena. Oruro schiță un salut.

— Salutări, stimată doamnă! spuse el, îndepărtându-se.

Intră în țarcul catârilor, în timp ce Santos se despărțea de Consuelo.

— Să ai grijă! spuse ea.

— Da, promise tânărul, înlănțuindu-i mijlocul.

— Să mă aștepți la Antofagasta, în piața din fața bisericii, în fiecare zi, de la unsprezece până la amiază!

Într-o bună zi voi apărea și eu! promise ea.

— Te voi aștepta, spuse Santos cu patos. Te voi aștepta toată viața, dacă trebuie, Consuelo. Să fii sigură că, în fiecare zi, un bărbat te va aștepta în fața bisericii din piața centrală din Antofagasta, de la orele unsprezece până la amiază, fie că va ploua, fie că va fi soare.

— Te iubesc, Santos. Să nu uiți asta!

Se sărutară.

— Uite, spuse ea, înmânându-i un plic gros, iată bani, mulți bani...

El vru să refuze, dar ea insistă.

— Ți-i încredințez, iubitul meu, deoarece, când voi veni în Chile, voi trece frontiera în mod normal, și nu voi putea să transport această sumă.

— Bine, spuse Santos, îi iau, dar nu mă voi atinge de un singur centavo până ce nu ne vom reîntâlni, chiar de-oi crăpa de foame!

Ochii femeii se umplură de lacrimi. Mângâie pieptul tânărului cu un gest tandru, care îi era familiar.

— Vreau să-ți mai spun ceva, murmură Santos. Când voi ajunge la Antofagasta, nu voi merge pe malul mării. Te voi aștepta pentru a merge împreună.

Rămase mult timp cu obrazul lipit de al ei, cu inimile bătându-le rapid. Apoi o părăsi fără a se întoarce și se duse după Oruro în țărcul catârilor. Consuelo îl privi dispărând, cu mâinile împreunate într-o rugă fierbinte.

*

* *

Când ajunseră la cactușii în spatele cărora ascuseseră proviziile, scoaseră „papucii” catârilor și încărcară proviziile.

Luară cu ei saci conținând cutii de bere, conserve și ovăz, precum și două bidoane cu apă pentru animale.

— De această dată, spuse Oruro, după ce așezară proviziile pe catâri, nu mai e de joacă!

Santos privi Chimihuaca ghemuită la poalele muntelui. Consuelo se ruga probabil pentru reușita expediției lor. Și, la fel ca în pragul casei sale, făcu semnul crucii.

— La drum! spuse el.

*

* *

Merseră toată noaptea, oprindu-se doar în două reprize pentru a lăsa catârii să se odihnească. În zori, putură observa că peisajul se schimbase. Mergeau acum pe grohotiș. Coasta muntelui era golașă. Era acoperită de un strat gros de praf alb, din care răsărea pe ici-colo câte o tufa de cactuși anemici, plini de țepi.

Soarele ajunse cu repeziciune pe bolta cerească. Razele nemiloase făceau să sclipească particulele de praf care dansau înaintea ochilor celor doi fugari, orbindu-i.

— Trebuia să ne luăm ochelari de soare, mormăi Oruro.

Păcat că nu ne-am gândit.

Santos avea drept sprijin credința sa. Își spunea că fiecare pas îl apropia de fericire.

— Ești sigur că mergem în direcția cea bună? întrebă el.

Oruro își puse batista pe ceafa pentru a nu mai transpira.

— Cât timp urcăm, suntem pe drumul cel bun, spuse el, nu e greu să-ți dai seama!

Catârii maistrului erau animale rezistente. Răsuflau greu, dar continuau să înainteze fără să protesteze.

— În curând va trebui să ne oprim, avertiză chiorul. Altfel, animalele se vor prăbuși sub noi.

— Cu cât mergem mai departe, cu atât este mai bine.

— Totuși, având în vedere avansul pe care îl avem, putem să ne oprim o clipă, doar polițiștii nu vor cutreiera Cordilierii în plină arșiță pentru a găsi doi catâri. Cât despre contractele noastre, puțin le pasă! Probabil că le vor trece în cheltuielile generale de exploatare.

Oruro deschise a doua cutie de bere și o dădu peste cap.

Santos încruntă din sprâncene. Era de părere că prietenul său nu avea destulă grijă pentru a-și păstra mintea limpede.

— Ar trebui să o lași mai moale, îl sfătui el. Te crezi pe terasa unei cafenele?

— Mi-e sete! spuse Oruro. În mină, cel puțin, era umbră. Santos se abținu să mai protesteze. Hotărându-

se să îl însoțească, Oruro își asumase riscuri enorme. În fond, el avusese ideea de a merge în Chile și se simțea responsabil de soarta prietenului său. Întrucât, pe de altă parte, Oruro organizase evadarea, ar fi fost lipsit de bun simț să-i reproșeze berea pe care o bea.

Continuară să urce în tăcere, toropiți de căldură. Câteva ore mai târziu, zăriră într-o vale un sătuc de munteni, cuibărit în jurul unei mici biserici, dar se îndepărtară de el, de teamă să nu fie văzuți. Deși se aflau la o altitudine destul de mare, căldura era insuportabilă. Aerul era sufocant și își simțeau gâtul uscat.

— Dacă nu ne oprim în cel mult zece minute, vom crăpa și noi și animalele, prezise Oruro. Uită-te la sărmanii catări, nu mai știu pe unde merg!

Santos admise că ora odihnei venise în sfârșit. Căutară o adâncitură în peretele stâncos pentru a se așeza la umbră.

Coborâra de pe catări, îi ușurară de poveri și Oruro îi legă de un bolovan. Santos îl întreabă de ce proceda astfel.

— Ar fi în stare să se întoarcă la Chimihuaca în timp ce noi ne facem siesta. Știi doar că acest animal, lăsat singur, se înapoiază automat la casa stăpânului.

Pansară catării, mâncară o gustare frugală și se întinseră pe poncho pentru a se odihni. Îi durea tot corpul, iar pielea de pe față crăpase din cauza arșiței soarelui.

Când se treziră, cerul era întunecat și nori de rău augur alergau peste creste.

— Va începe furtuna, prezise Oruro, trebuie să ne căutăm un adăpost.

Vântul care cobora dinspre vârf era arzător, pentru ca apoi, brusc, să fie rece și încărcat de umezeală.

Catârii, simțind apropierea furtunii, fornăiau speriați.

Santos privi cărarea pietroasă pe care urcau și care șerpuia interminabil în direcția cerului. Drumul prost era foarte îngust. De o parte, se afla muntele cu vegetația sa săracă, iar de cealaltă, se afla o prăpastie al cărei fund nu se vedea. Electricitatea din aer dădea penibila impresie de sfârșitul lumii.

— Să mergem! spuse Santos.

— Dumnezeu, unde? mormăi Oruro.

Muștele zumzăiau în jurul lor.

— Repede! Repede! strigă Oruro.

Îmboldiră catârii și frenezia lor îi învioră oarecum. Frica le dădu aripi. Știau prea bine că, cu cât vor urca, cu atât se reduceau șansele de a găsi adăpost împotriva furtunii.

Acum cerul devenise negru. Întunericul îi cuprindea într-o tăcere desăvârșită; uneori se vedeau fulgere care îi orbeau.

— Poate că va trece! își exprimă speranța Santos.

— Acum ce mai zici?

În acea clipă, un tunet se reverberă în munți. Catârii se cabrară. Pietrele se rostogoliră sub copitele lor și căzură în adânc, antrenând și altele în abis.

— Să coborâm de pe catâri! spuse Oruro. Dacă ei vor cădea, vom cădea și noi.

Santos îi dădu dreptate. Coborâra de pe animale și le luară de căpăstru. Picături mari începură să cadă pe pietre cu zgomot dezgustător de insecte zdrobite.

— Dacă nu găsim un adăpost, va fi prăpăd! prezise chiorul. Se va isca o avalanșă de pietre care ne va cădea în cap și o să ajungem cu toții în prăpastie.

— Privește! strigă Santos.

Zărise o mică construcție ciudată deasupra lor. Era albă, mică și avea în vârf o cruce. Apropiindu-se, văzură că era vorba de un mormânt.

Construcția măsura circa trei metri pe doi și avea aproximativ înălțimea unui om. Pe trei laturi era zidită. O piatră funerară ocupa aproape tot interiorul. Pe ea se afla o inscripție gravată în aur:

*AICI ODIHNESC
JUAN-MANUELIGNACIO
ȘI DOLORES MANDOZA*

*Care s-au sinucis în acest loc pe data de 3 august
1934*

— Ce facem? întrebă Santos, care nu se simțea în largul său.

Oruro intrase în cavou și îl inspecta cu atenție.

— Ne instalăm aici, declară el.

— Dar catării?

— Nu e loc și pentru ei. Aducem înăuntru proviziile, legăm animalele în spatele mormântului și bunul Dumnezeu va avea grijă de ei.

Procedară astfel, în timp ce ploaia se dezlănțui cu furie. Noaptea se lăsa cu repeziciune, sfâșiată de tunete. Fulgerele tot mai numeroase luminau cavoul,

făcând să lucească o pictură încrustată, în aramă, reprezentând o Fecioară în lacrimi. Icoana, fixată pe peretele din fundal, era coșcovită. Pe figura Fecioarei, mișunau insecte.

Santos simți că îl trec florii.

— Nu găsești că este un sacrilegiu? îl întrebă el pe însoțitorul său.

— De ce?

— Aici sunt îngropați morți.

— Ei, dar nu-i deranjăm cu nimic! Morții cu morții, viii cu viii, nu găsesc nimic anormal!

În timp ce vorbea, Oruro scotea proviziile din saci.

— Am mâncat mai adineaori, nu se putu abține să nu remarce Santos.

— Și? Stomacul nu ține seama de ore.

— Ai dreptate, dacă vrei să rămânem fără provizii. Oruro arătă spre Fecioară.

— Uiți că mai este și Providența, spuse el. Ea se ocupă de noi toți. Dovada este că am găsit un adăpost pentru noapte.

— Nu crezi că astfel ceilalți vor putea să ne ajungă din urmă?

Oruro arătă spre șuvoaiele care reduceau sensibil vizibilitatea.

— Crezi că sunt mai deștepți decât noi? Noi alergăm spre libertate, iar ei aleargă după niște catări; miza nu este aceeași.

Santos stătea în fundul adăpostului, departe de mormânt.

— De ce au fost îngropați aici? întrebă el după o clipă de gândire.

— Cred că îmi amintesc despre povestea asta, spuse

Oruro. Erau doi îndrăgostiți din La Paz. Familiile lor nu se aveau bine...

Deschise o conservă de porumb și începu să mănânce lacom. Voracitatea lui îl dezgustă întrucâtva pe Santos. Până atunci, nu fusese niciodată deranjat de manierele grosolane ale însoțitorului său, dar acum simțea că, din punct de vedere moral, nu mai era același.

Oruro înghiți o bucată enormă și continuă:

— Cei doi au fugit. Au venit aici și s-au sinucis. Întrucât nu mai aveau dreptul să fie îngropați în pământ sfânt, familiile lor, care se împăcaseră datorită nefericirii comune, le-au ridicat un cavou aici.

Cuvântul cavou îi dădu lui Santos o senzație neplăcută. Dar se gândi la tinerii care își luaseră viața din dragoste și își dădu seama că nu erau niște morți obișnuiți. Acele cadavre de sub piatra funerară nu puteau să-i fie ostile.

Această întâmplare era de bun augur. Era convins că soarta îi va fi favorabilă.

Imaginea femeii iubite îi veni în minte. Reuși astfel să dea uitării zgomotul respingător pe care îl făcea Oruro mâncând.

Capitolul IX

Furtuna se îndepărtă tot atât de repede precum venise, în zori, cerul era senin, iar culmile umede ale Cordilierilor fumegau deja sub soarele arzător.

Oruro ieși din cavou pentru a vedea ce fac catârii.

— La naiba! exclamă el.

Cele două animale dispăruseră. O bucată din căpăstrul lor atârna încă de tufișul de care îi priponiseră. Speriați de violența furtunii, animalele trăseseră probabil de funie și, în urma frecării de piatră, aceasta se rupsese.

Chiorul îl chemă pe însoțitorul său.

— Catârii! strigă el. Catârii!

Santos, care adormise târziu, se trezi cu greu.

— Cum?

— Catârii au plecat, la naiba!

— Nu se poate!

Oruro parcă înnebunise. Alerga în toate părțile, frângându-și disperat mâinile.

— Nenorocitele astea de animale s-au întors la Chimihuaca!

— Așa crezi?

— Mai mult ca sigur.

— Și cum mai putem înainta?

— Pe jos! spuse Oruro.

— Va fi groaznic!

Santos părea strivit de imensitatea muntelui. Se simțea pierdut într-un ținut deșertic.

Oruro înjura, lovind cu piciorul în dalele mormântului. Fecioara acoperită de gândaci părea că îl privește reprobator.

Privirea sa plecată părea să exprime mâhnire amestecată cu milă.

— Nu avem timp să ne plângem, replică Santos, după ce îngenunche înaintea tabloului, trebuie să fugim de aici!

Luară provizii cât putură duce și își continuară drumul prin arșiță. Soarele era arzător și nu exista nici pic de umbră.

Parcurseră astfel doi-trei kilometri pe grohotiș. Cărarea aproape că nu se mai distingea. Brusc, Oruro îi arătă lui

Santos un drumeag în stare mai bună, care șerpuia în vale.

— Privește!

Santos se aplecă și văzu în depărtare catârii lor pe care un indian îi ducea de căpăstru. Era gata să îl strige, dar Oruro îi puse mâna la gură.

— Liniște! Dacă îl strigi, o să fugă. Cum are un avans față de noi, plus catârii, nu vom avea nici o șansă să îl prindem.

Ochiul sângeriu al lui Oruro calculă distanța care îi despărțea de animale. Dacă ar fi luat-o prin râpă, ceea ce era extrem de periculos, i-ar fi putut tăia calea indianului.

Îl puse la curent pe Santos în legătură cu planul său. Tânărul aprobă cu un gest din cap.

De comun acord, lăsară jos sacii cu provizii și începură să coboare panta abruptă. Plonjară vertiginos în abis. Solul ceda sub greutatea lor și, uneori, alunecau zece metri fără să se poată opri. Ridicărilor în jurul lor un nor de praf și, în încercarea de a atenua căderea, își rupeau unghiile. Se loviră, se zgâriară, dar nu se opreau, având un singur țel - să își recupereze catârii.

Aterizară în sfârșit pe drumeag, cu contuzii serioase.

Oruro își duse mâinile la față.

— De data asta, am orbit, scânci el. Mi-a intrat o piatră în ochi.

Santos îl sfătui să plângă. Ascultă un timp și, în tăcerea profundă a munților, auzi în fine zgomotul caracteristic al catârilor.

— Sosesc! spuse el bucuros.

Oruro reuși să-și deschidă ochiul valid. Irritația pupilei îl făcea să plângă și putu și el să zărească norul de praf care anunța apropierea animalelor.

— Să ne ascundem în spatele stâncii! ordonă chiorul.

Când vor ajunge în dreptul nostru, o să-i sărim în spate.

— Și dacă ripostează? întrebă Santos.

— Îl liniștim noi!

O secundă mai târziu, indianul apărură de după cotitură, ducând animalele capturate ca pe o pradă de război. Când ajunse în dreptul fugarilor, Oruro ieși de după stâncă. Cu hainele rupte și prăfuite, cu mâinile și

fața însângerate și cu ochiul chior acoperit de pământ, constituia o imagine apocaliptică.

— Hei, prietene, spuse el, unde ai găsit catârii?

Indianul purta un costum de pânză prea mare pentru el și o pălărie cu boruri mari, de sub care se vedea fața lui arsă de soare. Era de talie mijlocie, părând fără vârstă.

Se uită când la Oruro, când la Santos, păru să se gândească și spuse sigur pe sine:

— Sunt ai mei!

— Minți! exclamă Santos.

Oruro îi făcu semn să tacă.

— Dacă sunt ai tăi, spune-ne, ca să ne dovedești că așa este, ce este gravat cu fierul în interiorul căpăstrului.

— Sunt ai mei! repetă indianul.

Și dădu să plece. Oruro îl apucă de braț.

— Numele gravat pe căpăstru este Requena! spuse el.

Vrei să-ți arăt? Privește!

Ridică ușor capul catârului și dezlegă căpăstrul.

— Știi să citești?

— Sunt-catârii mei! se încăpățână indianul.

Oruro îi dădu drumul și apucă animalele de căpăstru. Acum amândoi trăgeau de ele. Mâinile aproape li se atingeau. Catârii, indiferenți la drama ce se juca înaintea lor, fornăiau pentru a alunga muștele care nu le dădeau pace.

— Ascultă, încercă Santos să intervină, știi bine că animalele nu îți aparțin. Sunt catării noștri. Au fugit în timpul furtunii.

Indianul se uită la el cu o privire lipsită de expresie, derutantă prin indiferență.

— Eu i-am găsit, așa că sunt ai mei, spuse el. Dacă nu sunteți de acord, să mergem la poliție. La cincisprezece kilometri de aici, se află un post.

— Dă-le drumul! scrâșni din dinți Oruro

Dar indianul era de neclintit. Mâna lui ca de bronz se crispă de funie, până ce încheieturile degetelor se albiră.

— Dă-le drumul! repetă Oruro.

Și îl lovi violent cu piciorul în glezne. Indianul nici nu se clinti. Mâna sa liberă scoase din buzunar un cuțit. Oruro se aruncă asupra brațului înarmat. Încercă să-l răsucescă, dar indianul rezistă. Catării, înfricoșați, încercară să înainteze. Santos se dezechilibra și șocul îl smulse pe indian din strânsoarea lui Oruro. Indianul puse piciorul pe pieptul lui Santos. Arma sa era ațintită spre Oruro. Acum era stăpân pe situație. Sări pe unul dintre catări cu un salt spectaculos și îi lovi crupa cu palma.

Animalul înaintă alături de celălalt.

— Repede! strigă Santos. Fă ceva... Oprește-l!

Dar Oruro nici nu se clinti. Când catărul pornise de pe loc, Oruro primise o copită în piept. Stătea cu răsuflarea tăiată în mijlocul drumului, având senzația că se sufocă.

Mânios, Santos se ridică. Luă o piatră ascuțită și o aruncă cu toată forța spre indian. Se auzi un zgomot sec.

Piatra îl atinsese în ceafa. Se clătină și căzu pe spate, pe crupa animalului; descumpănit, acesta începu să alerge lipit de celălalt catâr.

— Ho! Ho! urlă Santos.

Porni în urmărirea lor. Catării galopau ca niște cai eliberați din jug, care se grăbesc spre grajd. Parcă nici nu auzeau strigătele tânărului și coborau panta ca urmăriți de o haită de câini. Indianul rămase în continuare pe spate, cu capul legănându-se pe crupa catârului. În timp ce alerga, Santos văzu că ceafa hoțului se umplea de sânge. Fusesse întotdeauna un campion în aruncatul pietrelor. Animalele câștigau teren, iar el își pierdu speranța că îi va mai ajunge, când hazardul interveni în favoarea sa; în amonte de catări, se produse o avalanșă de pietre. Aceștia se cabrară brusc. Corpul indianului alunecă pe sol și copitele îl călcară în picioare.

Santos încetă să alerge, deoarece simțea că animalele erau tot mai nervoase. Trebuia să le calmeze. Le vorbi încet, blând, așa cum nu vorbise nimănui, nici măcar unei femei.

— Așa! spuse el... Așa! Ușor...

Cei doi catări întindeau gâtul, iar urechile lor fremătau. Cu inima bătând să-i spargă pieptul, Santos se apropie de ei și reuși să apuce căpăstrul. Contactul cu cânepa aspră îi dădu senzația puterii absolute. Să mai încerce afurisiții de catări să fugă! El îi stăpânea

acum și se simțea în stare să-i împlânzească. Îi obligă să se întoarcă. Indianul, acoperit de pietre, părea mort. Sângele îi curgea din rana de la ceafa.

Fără a mai întârzia lângă cadavru, se întoarse la Oruro. Acesta era verde la față.

— Nu te simți bine? se neliniști Santos.

— Mă doare, sughiță Oruro.

Santos îi descheie cămașa și văzu pe pieptul prietenului său o echimoză violacee.

— Nu e grav. Bine că te-a lovit în piept și nu în stomac.

Îl ajută apoi să încalece pe catâr.

— Să ne recuperăm bagajele și să fugim de aici.

— Și indianul? întrebă Oruro cu voce slabă.

— E mort, spuse Santos.

Chiorul ridică din umeri.

— La urma urmei, a căpătat ce-a meritat! Sper că nu o să-l plângi, nu?

— Dar dacă poliția îl va găsi...

— A fost ucis de o piatră, nu-i nimic anormal, doar sunt căderi de pietre în fiecare clipă. Hai, să mergem!

Unul în urma celuilalt, făcură un mare ocol pentru a se întoarce la mormânt.

Căldura devenise de nesuportat.

Capitolul X

Merseră toată ziua și dădură peste un loc potrivit unde să-și petreacă noaptea. În afara indianului, a câtorva lame și capre sălbatice, nu mai întâlneau nici o ființă. Cordilierii păreau pustii.

A doua zi, porniră foarte devreme. Drumul nu mai urca și șerpuia acum prin văi domoale. Natura era mai puțin aridă, plantele mai verzi, iar pe alocuri se vedeau capre păscând.

— Ești sigur că suntem pe drumul cel bun? Întrebă Santos.

Oruro îi arătă soarele.

— Desigur! Vestul este chiar în fața noastră, deci nu e nici o problemă.

Pe Oruro îl mai durea lovitura primită. Respira destul de greu, cu atât mai mult cu cât, la o asemenea altitudine, aerul era mai rarefiat, deși la fel de fierbinte.

Merseră până la amiază și se opriră pentru a mânca și a dormi puțin, la umbra unei stânci. Catării dădeau semne de epuizare. Stăteau cu limba scoasă și erau străbătuți de frisoane.

— Crezi că vor rezista până la capăt? întrebă Santos.

— Desigur. Catării sunt cei mai rezistenți. Doar că îi cam obosim noi...

— Ar fi mai bine să îi cruțăm?

— Asta-i bună! mormăi Oruro pe un ton urâcios, vor avea destul timp să lenevească după ce trecem frontiera.

Porniră cu avânt la drum, asemenea unor pelerini conduși de un îndemn divin. Căldura era apăsătoare și Cordilierii păreau striviți de caniculă.

Pentru a-și ocupa mintea și a căpăta curaj, Santos se gândea cu îndărătnicie la Consuelo. Abia aștepta să

ajungă în fața bisericii din Antofagasta. Va aștepta la umbră. Umbra răcoroasă a unei biserici! În acea clipă, imaginea i se părea de o voluptate fără egal. Va aștepta, plin de speranță, venirea ei. Și, într-o bună zi, silueta unduitoare a tinerei femei va apărea printre palmierii din piață. Atunci vor merge braț la braț până la mare.

Cărarea se întindea până la limita orizontului, asemenea unei cicatrice palide, pe solul acoperit cu iarbă uscată. Peste tot se vedeau lanțuri întinse de munți golași. Aerul cald, plin de particule de praf, le zgâria pielea. Copitele catârilor loveau solul cu un zgomot înfundat și monoton.

Spre seară, în timp ce căutau un loc unde să rămână peste noapte, ajunseră într-o vale în care se cuibăreau acoperișurile unui sat sărăcăcios. Acesta semăna cu atâtea alte sate mici, dispersate de-a lungul Cordilierilor. Casele erau făcute din crengi amestecate cu lut și acoperite cu stuf.

O singură deschizătură servea drept ușă și fereastră. În centrul satului, se ridica o capelă dotată cu un mic clopot, împrejur, creșteau culturi sărăcăcioase, irigate de un pârâu cu debit mic, care izvora și se pierdea mai apoi tot în munți.

— Să fugim! își dădu cu părerea Oruro.

— Prea târziu! spuse Santos, ne-au zărit deja.

Și arată spre dreapta, unde se afla un grup de indieni care pălăvrăgeau uitându-se la ei.

Santos murmură:

— Dacă fugim, le dăm de bănuț.

— Ai dreptate, fii de acord Oruro. Să mergem spre ei.

Își continuară drumul până ce ajunseră în dreptul grupului.

— Salut! spuse Oruro. Nu ați văzut din întâmplare o caravană azi? Ne-am pierdut de tovarășii noștri în timpul furtunii de astă-noapte. Animalele noastre s-au speriat, am vrut să le prindem și astfel ne-am rătăcit.

Indienii făcură semn din cap că nu.

— Unde suntem? întrebă Santos.

— La Carjaval! spuse cel mai bătrân din grup.

Sătenii îi priveau fără bucurie. Oruro văzu în ochii lor oblici că nu credeau povestea cu caravana pierdută. Îi considerau bandiți fugari, care voiau să treacă granița cât mai curând.

— Mai e mult până în Chile? întrebă pe neașteptate Santos.

Prietenul lui îi făcu semn, dar era deja prea târziu.

Același om care le răspunsese clătină din cap.

— Două zile de mers.

— Suntem în direcția cea bună? întrebă Oruro, pe un ton cât mai jovial, pentru a câștiga încrederea sătenilor.

— Da.

Santos se simțea slăbit, iar animalul de sub el se clătina pe picioare.

— Am putea să ne petrecem noaptea aici! sugeră el.

— Zău așa, este cel mai înțelept lucru, admise Santos.

Vom profita de ocazie pentru a ne îmbroscăta provizia de apă.

Discutară cu bătrânul indian, din partea căruia nu întâmpinară nici o greutate. Omul nu părea interesat de problema lor. Le arată o cocioabă, departe de sat.

— Puteți dormi acolo!

— Mulțumim.

În acest colț pierdut de lume, viața curgea liniștit. În timp ce se instalau, Santos își spuse că ar putea trăi aici împreună cu Consuelo. Era locul perfect în care două ființe își pot dedica viața unul celuilalt.

Se lăsă noaptea luminată de stele. Santos și prietenul său adormiră, înveliți în poncho. De când plecaseră din

Chimihuaca, merseseră într-o singurătate totală, și faptul că simțeau viața în jurul lor îi reconforta.

*

* *

Luna tocmai își făcuse apariția, când Oruro îl scutură pe însoțitorul lui. Avea somnul ușor, deoarece, spunea el făcând haz pe seama infirmității sale, nu dormea decât cu un ochi.

— Ce este? întrebă șoptit Santos, care imediat fu în gardă.

— Ascultă!

Ciuliră urechile, ținându-și respirația pentru a auzi cât mai bine. Pe drum, se auzea un tropăit ușor.

Se apropiară de deschizătura cocioabei și zăriră silueta unui om călare pe un măgar, care se îndepărta de sat.

— Se duce să anunțe poliția, spuse Oruro.

— De ce? se miră Santos.

— Deoarece cred că suntem răufăcători. Să fugim până nu este prea târziu!

— Și dacă încearcă să ne rețină?

— Nu au curaj.

Se repeziră la bagaje, pe care le legară pe spatele sărmanilor catâri și îi traseră după ei. Nu se iscă nici o mișcare în sat, acesta părând adormit.

— Să mergem, spuse Oruro, îmboldindu-și animalul.

După ce vom ajunge în Chile, ne vom odihni o zi întreagă...

La început, își îndemnară catârii la drum, deoarece voiau să câștige un avans cât mai mare. Se iviră zorii, plini de strălucire, în tonuri opaline. Umbrele misterioase de pe munți se împrăștiară și siluetele umane ale cactușilor redeveniră plante pline de țepi, de care trebuiau să se ferească.

— Așteaptă! strigă deodată Oruro.

Surprins, Santos se opri. Însoțitorul lui se apropie și, arătând spre un cuțit din chinga șei, întreabă:

— Este al tău?

— Nu, este al indianului care ne furase catârii. Probabil că îl pusese acolo pentru a-i fi la îndemână.

Oruro scoase arma și o cercetă atent.

— Pun pariu că hoțul era din acest sat.

— Crezi?

— Din cauza afurisitului ăstuia de cuțit s-au hotărât sătenii să anunțe poliția. L-au recunoscut. Indienii au un spirit de observație foarte dezvoltat. De altfel, este ușor de recunoscut cu un mâner ca ăsta, din corn de capră.

*

* *

Se opriă pe un promontoriu care le permitea să supravegheze drumul pe o mare distanță și deciseră să facă de pază pe rând.

— Îi cunoști pe polițiștii de pe aici. Mai întâi trag și apoi pun întrebări, dacă supraviețuiești. Mai bine să nu stăm în bătaia puștilor lor.

Stătură de veghe câte două ore. Când îi veni rândul lui Santos, tânărul zări un nor alb de praf, la o altitudine mai joasă. Erau polițiștii Uniformele lor verzi, cu ornamente galbene, străluceau. Îl trezi repede pe Oruro.

— Iată-i!

Depart de a intra în panică, Oruro calculează distanța care îi despărțea de polițiști. În cazurile grave, nu-și pierdea sângele rece.

— Nu ne vor prinde, spuse el.

— Ești sigur?

Chiorul ridică un deget spre cer. Soarele se afla la zenit.

— Nemernicii ăștia se vor opri pentru a-și face siesta.

Nu există polițist care să nu-și facă siesta pe o arșiță ca asta. Între timp, noi vom pleca.

— Dar catării sunt epuizați!

— Puțin îmi pasă! spuse tăios Oruro. Auzi, Santos? Puțin îmi pasă!

Capitolul XI

Merseră timp de trei ore. Nu mai aveau putere să vorbească. Catării se clătinau la fiecare pas. Înaintau cu capetele plecate, iar coastele lor sângerau. Santos își spuse că, din fericire, maistrul avea cultul animalelor. Dacă n-ar fi fost bine îngrijite, și-ar fi dat duhul de mult.

Tocmai trecuseră de o stâncă, când se petrecu evenimentul. Oruro se clătină înainte și alunecă moale de pe catâr. Rămase nemișcat pe sol, cu ochiul închis, cu respirația precipitată. Sub masca de praf, i se vedea figura congestionată. Santos apucă de căpăstrul catărului pentru a-l împiedica să fugă, dar animalul era prea obosit pentru a profita de ocazie. Tânărul se apropie de Oruro și îl strigă încet, dar chiorul rămase nemișcat.

— A făcut insolație! își spuse disperat.

Totul era pierdut. Auzise de insolație, care provoca pierderea cunoștinței ore întregi, fiind însoțită de febră mare.

În asemenea condiții, era imposibil să-și continue fuga; ar fi însemnat ca Oruro să moară, dacă nu avea parte de umbră și de răcoare. Umbră și răcoare! în

acest infern, era imposibil până și să se gândească la așa ceva!

Polițiștii nu erau decât la câțiva pași de ei. Partida era pierdută. Santos se gândi la marea albastră ca cerul, pe care nu o va vedea niciodată. Se gândi la Consuelo, care îl va căuta zadarnic în piața din Antofagasta...

Privi împrejurul lui. Singura soluție era să se îndepărteze de drum. Dacă reușea să se cațere cu catării și cu prietenul său pe o pantă abruptă, la distanță de cărare, fără să lase semne, era posibil să scape de urmăritori.

Cu o voință implacabilă, Santos se puse pe lucru. Pentru început, îl urcă pe Oruro pe un catâr. Îl așează pe burtă, de-a curmezișul șei, cu brațele atârând într-o parte și cu picioarele în cealaltă parte și îi acoperi capul și umerii cu un poncho. În timp ce îl sprijinea, trase catării după el. Nu era ușor. Cu atât mai mult cu cât, în afara drumului, solul aluneca sub pașii lor. După o oră de eforturi titanice, urcase până ce ajunsese pe un platou destul de vast, unde nu riscau să fie văzuți.

Conduse animalele până la extremitatea esplanadei, le legă de un bolovan și se ocupă de Oruro.

Chiorul nu își revenise și murmură silabe de neînțeles, întretăiate de gemete. Santos îl întinse pe o cuvertură, cât mai aproape de peretele stâncos. Apoi își întinse poncho peste bolnav pentru a-l apăra de soare.

Din nefericire, nu avuseseră timp în ajun să facă plinul de apă la Carjaval. Nu mai aveau decât un bidon,

și catării aveau mare nevoie. Își înmuie batista în apă și acoperi cu ea capul înfierbântat al lui Oruro.

Apoi adăpă catării. După ce animalele își potoliră setea, Santos se așează pe o piatră, cu capul în mâinile arzând. Muntele deșertic îl copleșea.

Tăcerea era mai profundă, mai impresionantă decât cea dintr-o catedrală pustie. Îi era sete, își simțea gura uscată, iar saliva îi devenise vâscoasă. Regreta furtuna din ziua precedentă. Și-ar fi dat un braț pentru o baie în apă rece.

Marea era atât de departe!

Brusc, tresări. Își amintise că, în cursul urcușului până la platformă, unul dintre catări se ușurase. Excrementele se puteau vedea foarte bine pe panta albă. Când polițiștii vor trece, vor observa baliga de pe drum și își vor da seama că cei pe care-i urmăreau se îndepărtaseră de cărare.

Santos se apropie de marginea esplanadei târându-se pentru a privi deșertul de piatră care se întindea sub el.

Coborî până la baligă și o acoperi cu pământ. Când termină, tresări văzând pălăria lui Oruro pe drum. Puțin lipsise să nu fie prinși. Coborî, o luă grăbit și urcă, ținând pălăria strâns la piept.

Odată întors pe platformă, se întinse lângă catări și închise ochii pentru a nu mai vedea peisajul orbitor. Se săturase de toate, era deprimat și dezgustat. Avea impresia că Dumnezeu uitase de el. Făcu cu degetul mare semnul crucii pe piept și încercă să spună o rugăciune, dar nu își mai aminti cuvintele. Se gândi la

indianul ucis cu o piatră și își spuse că moartea acestuia le aducea ghinion. Oruro va pieri de insolație, iar el de foame și de sete. Erau condamnați.

Ațipi în cele din urmă. Nu era un somn normal, ci mai degrabă o toropeală în care avu coșmaruri groaznice. Catârii gâfâiau cu limbile scoase. Oruro părea că doarme. La un moment dat, Santos deschise ochii, îl văzu pe însoțitorul său nemișcat și crezu că murise, dar era atât de obosit, că nu avu puterea să se aplece deasupra lui pentru a vedea dacă era adevărat.

Polițiștii apărură câteva ore mai târziu, iscând un nor mare de praf alb, care se îndepărta asemenea unui vârtej.

Copitele animalelor lor tropăiau pe drum, părând o armată întreagă. Santos se temu ca nu cumva trecerea celorlalți catâri să îi facă pe ai lor să necheze și le dădu ovăz pentru a le distrage atenția.

Norul se îndepărtă. Era ușor de observat pe drum, și tânărul îl privi îndepărtându-se spre orizont. I se păru chiar că avea o siluetă umană și mintea sa încețoșată îl vedea ca pe un personaj monstruos, capabil să străbată munții fără nici un efort.

Când se lăsă răcoarea peste muntele de foc, Oruro începu să geamă. Santos îi vărsă apă printre dinții încleștați și îi reînnoi compresa. Batista umedă se uscăse complet pe fruntea fierbinte a bolnavului. Santos se temea de ce era mai rău. Se întrebă neliniștit ce se va întâmpla cu el dacă Oruro va muri. Își va continua singur drumul, dar gândul că va trebui să

abandoneze cadavrul prietenului său vulturilor din Cordilieri îl descuraja.

Veni, în sfârșit, noaptea. La această altitudine, era răcoare și noaptea nu mai era străbătută de adieri fierbinți care îi trezeau. Oruro își veni în fire și îl chemă pe prietenul său.

Febra părea să scadă și Santos îi mulțumi lui Dumnezeu.

— Cum te simți?

— Capul meu! Mă doare groaznic!

— Nu-i nimic. Ai făcut insolație datorită căldurii, dar mâine vei fi pe picioare, promise el.

— Mi-e sete.

Santos oftă. Proviziile se topeau văzând cu ochii, mai ales rezerva lor de apă. Totuși îi dădu să bea, știind că acesta avea nevoie să se hidrateze.

— Ai văzut polițiștii? bâigui Oruro.

— Au trecut spre seară și nu ne-au văzut, deoarece am avut grijă să părăsim drumul.

— Foarte bine, aprobă chiorul.

— Te simți în stare să ne reluăm drumul mâine? întrebă

Santos.

Oruro făcu o grimasă.

— Nu putem fugi de aici până când polițiștii nu se vor fi întors, altfel riscăm să dăm nas în nas cu ei.

— Ai dreptate, admise Santos, nu mă gândisem la asta.

— Cred că nu vor mai merge mult, îl liniști Oruro.

Probabil că nu și-au luat provizii cu ei. Desigur, ei credeau că ne vor prinde în sat. Când au văzut că am plecat, și-au luat strictul necesar.

Santos aprobă cu un gest din cap. Își admira prietenul pentru spiritul său de observație. Cât despre el, era un ins contemplativ și niciodată nu aprofunda problemele.

*

* *

Polițiștii se întoarseră a doua zi, după-amiaza. Trecură iscând din nou norul de praf cu formă umană, care traversa muntele, furtuna de tropote și nechezatul jalnic al animalelor doborâte de oboseală și de căldură.

Pentru a face catării să stea liniștiți, Santos procedă la fel ca în ajun. Totuși, nemaivând ovăz, le dădu să bea restul de apă.

— Dacă nu găsim un izvor în curând, spuse el, animalele vor crăpa de sete.

Oruro, care se simțea mai bine, îl liniști:

— Catării sunt foarte rezistenți. Sunt aproape ca o cămilă. Am auzit chiar că unii au rezistat șase zile fără să mănânce sau să bea. Nu mai este mult până la frontieră și s-au mai odihnit. În galop, vom trece în Chile chiar mâine.

Norul alb se lăsă în vale. Așteptară până ce dispăru, apoi Santos se apropie de marginea platformei pentru a se asigura că nu exista nici un pericol.

Nu se vedea țipenie de om.

Cei doi prieteni își reluară drumul.

Capitolul XII

Nu ajunseră în Chile a doua zi, ci a treia zi, de dimineață.

La trecerea frontierei, nu întâmpinară nici o dificultate. Nici un post vamal nu bara trecerea în acest colț izolat de lume.

Un panou pus pieziș anunța că teritoriul era de altă naționalitate. Chile... Chile!

CHILE

Era de un laconism minunat. Santos sări de pe catâr și începu să țopăie ca un apucat. Apoi își făcu cruce, ca în toate marile evenimente din viața lui.

— Oruro! Oruro, prietene! tropăia el. Am câștigat! Suntem salvați! Ce fericire... Privește, Chile... Chile!

Muntele amplifică vorbele lui pline de fericire.

Îngenunche și sărută pământul țării care îi oferea azil, unde spera să trăiască anii cei mai frumoși din viața sa.

Drept înainte, la mare distanță, se aflau marea și Antofagasta cu biserica. Și, în curând, și Consuelo... Fata cea mai frumoasă din toată America de Sud! Femeia cea mai pură pe care a întâlnit-o vreodată un bărbat.

Santos se ridică, sări spre catârul epuizat, care se ghemuise lângă un bolovan fierbinte, și își luă chitara dintr-unul din sacii agățați de șa.

— Ce faci? întrebă Oruro, agasat de manifestările nebunești ale tânărului.

Santos nu răspunse. Mângâie corzile instrumentului și începu să cânte cu o voce nazală un cântec tandru, de inimă albastră.

— Idiotule! spuse Oruro.

Santos se întrerupse pentru a-l privi pe însoțitorul său. Văzu în ochiul acestuia o luminiță ciudată. După insolație, Oruro se schimbase. Oboseala și febra îi deformată trăsăturile. Nu se mai spălaseră de zile întregi și fața lor era plină de praf. Acesta, amestecat cu sudoarea, forma un fel de carapace înspăimântătoare, încrustată în jurul ochilor și gurii.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Santos. Nu ești mulțumit?

Celălalt nu răspunse imediat. Se uita la cerul dogorător cu ochiul său sângeri.

— E trist când te desparți de tovarășul de drum, murmură chiorul.

Santos mângâie suprafața netedă a chitarei. Contactul mățos îi dădu impresia de prospețime. Bucuria sa se risipise brusc datorită atitudinii surprinzătoare a lui Oruro.

— Dar nu ne despărțim încă, obiectă tânărul.

— Ba da, spuse Oruro.

Își strecură mâna în cămașă. Când o scoase, aceasta ținea un revolver. Santos îl privi fără să înțeleagă.

— Ce faci? murmură tânărul.

. Lăsa brațele în jos. Chitara se odihnea acum pe sol și încrustațiile sale de sidef scânteiau ca niște cioburi de sticlă.

— Ce faci cu pistolul? insistă Santos.

— O să te ucid, spuse Oruro.

Santos reacționează în mod neașteptat. Se uită în spate, ca pentru a vedea dacă existau martori. Doar muntele golaș, cu cactuși geometrici, se întindea până departe în lumina orbitoare. Nimeni!

Santos se întoarce spre camaradul său.

— Glumești?

— Am aerul că glumesc?

Santos trebuie să admită că interlocutorul său avea un aer mai degrabă înspăimântător decât glumeț.

— Înainte de a te ucide, continuă chiorul, trebuie să îți dau câteva explicații...

Își dresе glasul. Gura îi era plină de nisip și când vorbea îl durea pieptul. În acest ținut blestemat, fiecare vorbă era un chin.

— A fost ceva ce n-am putut înghiți, Santos, acea lovitură de pumn pe care mi-ai tras-o la Chimihuaca, în seara în care ți-am vorbit de târfa de Consuelo.

Santos deveni palid și vru să se năpustească asupra lui, dar gaura neagră a revolverului înaintă implacabil, vorace, în întâmpinarea sa.

— Stai liniștit! spuse Oruro. În timp ce stăteam pe spate, pe podea, am hotărât să-i spun tot maestrului. Și i-am spus totul!

Santos oftă din rărunchi.

— Ai făcut tu asta?!

— Da, fiule, am făcut-o. I-am povestit tot despre planul tău de a fugi și restul... Am crezut că maestrul va

turba, dar nu a fost așa; este un om care se poate stăpâni, care gândește.

Nu-i de mirare că e un om cu stare!

— I-ai spus totul?! repetă Santos, copleșit de această lovitură neașteptată a sorții.

Dezamăgirea sa era atât de mare, încât nu se mai gândea la revolverul ațintit spre el.

Trădarea lui Oruro îi înghețase sufletul.

— El m-a sfătuit să fug cu tine. El mi-a spus să luăm catârii. El mi-a făcut cadou această jucărie.

Și făcu să sclipească țeava revolverului.

— De ce? se bâlbâi Santos.

Mai puternică decât frica, decât decepția sa, curiozitatea îl făcea să tremure.

Ca să te omor, la naiba! spuse chiorul. Apoi te voi lega de un catâr. Catârul se va întoarce la Chimihuaca și îi va duce iubitei tale frumosul tău cadavru. Va afla astfel că ai murit, fără ca maestrul să fi intervenit. Își iubește soția.

Este un defect al platoșei sale. Ce vrei, toți avem o slăbiciune! A ta și a lui este Consuelo, a mea sunt banii!

Și scoase din buzunar un teanc de bani. Aceștia erau rupți în două.

— Când cadavrul tău va ajunge la destinație, reluă Oruro, maestrul îmi va trimite restul cu poșta din Iquique.

Îmi voi putea reface viața, fiule. Mulțumită ție! Probabil că maestrul este neliniștit. La naiba, chestia cu polițiștii nu o prevăzusem! Am preferat să aștept până

în Chile pentru a te ucide. Astfel, sunt la adăpost de urmări...

— Nu o să mă ucizi! scânci ușor Santos. Oruro, sunt prietenul tău...

— Ai fost, până când m-ai lovit!

— Dar nu poți ucide un om pentru că te-a lovit!

— Nu, nu te ucid pentru asta. Te ucid pentru libertate și pentru bani! Ce vrei, în blestemata de mină am înțeles rostul vieții. Nu trebuie să o complici cu sentimente! Dacă tu ai fi ținut cont de sentimente în ce privește indianul care ne furase animalele, poate că acum am fi fost morți.

— Oruro! strigă Santos. Nu o să mă ucizi. Când ai făcut insolație, te-am îngrijit. Am riscat să fiu prins de poliție ca să nu te abandonez. Nici nu mi-a trecut prin minte așa ceva!

Oruro dădu din cap și puse în buzunar teancul de bani rupeți pe jumătate.

— Îți mulțumesc, dar faptul că ai suflet bun nu schimbă cu nimic problema... Trebuie să te ucid, asta e!

— Ești nebun!

— Nu! Tu ești nebun că ai vrut să furi soția maistrului.

Santos respira cu greu. Încă mai ținea chitara, iar călușul supraîncălzit îi ardea degetele.

— Dacă vrei, spune-ți ultima rugăciune, spuse chiorul.

Santos își duse mâna liberă la față. Inima îi bătea atât de tare, încât simțea zvâcniturile până în gât.

Regreta că nu murise atunci când se spânzurase. Cât de sarcastică era viața! Maistrul îl salvase atunci, și tot el îl ucidea acum. Se târâse zile întregi sub soare, prin praful arzător al Cordilierilor, și toată această aventură nu fusese decât o agonie lentă. Nu va vedea niciodată marea. Nu se va bucura niciodată de umbra voluptoasă a bisericii din Antofagasta.

Și niciodată rochia foșnitoare a iubitei nu va apărea pentru el în piața din Antofagasta.

— Ascultă, Oruro, este o nebunie! Nebunie, înțelegeți?

Lasă-mă să trăiesc! Te-ai răzbunat trădându-mă. Nu mă ucide, îți va purta ghinion.

— Cobe!

— Nu îți va da bani, mă ucizi degeaba. Privește, catării sunt epuizați. Nici unul dintre ei nu este în stare să se întoarcă la Chimihuaca.

Oruro clătină din cap.

— Ba da! Catârul va găsi apă. Și e mai rezistent decât crezi.

— Oruro!

— Roagă-te! îi ordonă el cu o voce care exprima hotărârea. Roagă-te, vreau să terminăm odată!

Santos simți că totul se terminase și că destinul lui se va încheia sub razele soarelui chilian. Va muri în Chile, acest tărâm al făgăduinței! Iar cadavrul său se va întoarce la Consuelo! Nu era oare o consolare supremă? Ultima favoare a unei sorți potrivnice care se înverșuna împotriva lui?

Murmură repede o rugăciune. Nu pentru odihna sufletului său, ci pentru catârul care îi va transporta cadavrul la destinație.

Ochii lui morți nu o vor revedea pe Consuelo, dar Consuelo îi va revedea corpul, și voia să moară înscriindu-și pe chip dragostea sa. Oare cadavrul său va păstra expresia umană după ce se va plimba zile întregi prin soare?

— Gata? întrebă Oruro pe un ton care se dorea stăpân pe sine, dar din care răzbătea un tremur ușor.

Santos începu să își facă cruce.

Oruro întinse-brațul ce ținea revolverul, ținti și apăsă trăgaciul. Vizase capul. Acest cap frumos și melancolic.

Detunăturile fură multiplicat de ecou și se auziră mult timp în munții de foc.

Santos nu termină semnul crucii și se aruncă înainte.

Partea a II-a

Întoarcerea

Capitolul XIII

Era duminică și cârciuma era arhiplină. Ca în fiecare lună, fetele tocmai sosiseră și, drept urmare, minerii se grăbeau să-și cumpere clipa de fericire. La extremitatea tejghelei de lemn, doctorul sorbea dintr-un pahar de alcool și fuma o țigară de marijuana. Contempla indiferent animația din jur. Nu participa la

ea, dar îi plăcea să se afle în mijlocul strigătelor oamenilor surescitați, care îi aduceau uitarea. Se simțea atât de bine să se cufunde în acest tumult, în timp ce fuma! Existența devenea ireală și fluidă; nu îi mai copleșea pe oameni cu greutatea sa și nu le mai întindea capcane.

Drogul își făcea efectul asupra minții încețoșate a falsului doctor. Revedea imagini aurite de ceața timpului, care aveau o salvare aparte în mijlocul vociferărilor.

Minerii se împingeau unii pe alții pentru a beneficia cât mai curând de favorurile plătite ale fetelor. Doctorului îi era milă de ei. Cândva, posedase și el fete frumoase, fete de familie bună, care îl duseseră la ruină. Din cauza lor, își întrerupsese studiile și devenise un ratat. Apoi venise rândul drogurilor și al alcoolului. Dar nu mai avea importanță. Nu le purta pică. Așa era orânduită lumea, ca oamenii să se ducă unii pe alții la pierzanie.

Brusc, se făcu tăcere în local, deoarece tocmai intrase maistrul.

Doctorul înălță capul. Acest om avea ceva deosebit, îmbrăcat cu un costum din pânză albă și cu o cămașă albastră, cu pălăria de paie dată spre ceafa sa puternică, avea aerul unui conchistador. Felul în care se cambra pe picioarele depărtate, cu mâinile în șolduri, privind societatea parcă în căutare de ostatici, era cel al unui cuceritor ce nu cunoaște mila. Însăpăimântați, oamenii îl priveau cu coada ochiului, fără a îndrăzni să bea.

Requena termină inspecția și spuse, fără a ridica tonul:

— Liniște, băieți!

Se apropie de tejghea, făcu un semn din cap către doctor și îl interpelă pe Pedro, patronul localului:

— Au venit fetele?

— De acum o oră, spuse Pedro umil, Antonia le instalează.

Maistrul ridică din umeri și intră în hol. Aici se afla un grup care făcea gălăgie. Oamenii se îmbrânceau pentru a intra primii.

Domingo închise ușa cu călcâiul. Antonia se grăbi în întâmpinarea lui cât de repede îi permisera picioarele sale scurte. Fuma o țigaretă care mirosea la cinci poște împrejur.

— Domnule Requena! spuse ea, vă așteptam! Domnișoarele sunt încântătoare! Este una deosebită; roșcată, domnule maistru, atât de pasionată! Se numește Dorothee și este americană. O adevărată americană, înțelegeți?

Domingo o dădu la o parte cu cotul pe femeia imensă și respingătoare și intră în sălița în care se instalau „domnișoarele”.

Printre ele se aflau o negresă, două metise și o a patra, metisă neîndoielnic, dar care juca în „delegația de la bordelul din Gazipo” rolul americancei. Fetele fuseseră dăscălite de soția lui Pedro, căci, văzându-l pe maistru, se repeziră în întâmpinarea sa, adoptând poziții sugestive.

Requena le cântări fără jenă. Apoi, datorită publicității, o alese pe roșcata pe care i-o lăudase Antonia.

Dar când ajunseră într-una din încăperile mizerabile rezervate acestei industrii, maestrul își dădu seama că nu dorea să-și exercite dreptul de întâietate asupra prostituatei. El, care de obicei se comporta ca o brută, trecea în prezent printr-o perioadă de îndoieli. Până atunci, Requena crezuse întotdeauna în forța și în șiretenia sa; dar, acum, se întreba dacă nu cumva steaua sa va apune. Și asta din cauza unui catâr care nu se mai întorcea.

Când Oruro îi dezvăluise secretul soției sale, nu se înfuriase pentru că știa că era o femeie ușoară și, drept urmare, nu se va comporta niciodată normal. Ea era durerea lui. O iubea și, căsătorindu-se cu ea, își asumase toate riscurile. Era unica sa slăbiciune.

Se întrebase dacă nu era mai bine să se debaraseze de Santos, care îl înșela, și de Oruro, care știa acest lucru; dar o evaluare rapidă îi demonstrase inutilitatea și riscurile unei asemenea măsuri. Dacă îl ucidea pe Santos, Consuelo nu i-o va ierta niciodată. Atunci urzise acest plan machiavelic. Deoarece Oruro era un trădător, putea foarte bine să fie și asasin.

Maistrul îi propusese târgul, iar celălalt acceptase fără să stea mult pe gânduri.

De ce nu se întorcea odată blestematul de catâr? De la plecarea minerilor, trecuseră opt zile, prin urmare, animalul ar fi trebuit să ajungă deja cu povara sa. În fiecare clipă, Requena încăleca pe cel de-al

treilea catâr și mergea să inspecteze drumul. Spera să vadă revenind corpul lui Santos. Dar drumul rămânea pustiu și nu se vedeau decât lame sălbatice, ce galopau printre cactuși. Ce se întâmplase oare? îl trădase Oruro? Nu avusese curajul să ducă la capăt planul? Trădătorii pot trăda pe oricine. Sau, în momentul critic, avusese loc o luptă între cei doi? Luptă care fusese câștigată de Santos?

Requena își imagina mii de scenarii care nu făceau decât să-l deprime.

Dacă Santos reușise să ajungă până în Chile? Dacă Consuelo pleca într-o bună zi după el? Degeaba era el atotputernic în Chimihuaca, nu se simțea în stare să o oprească pe Consuelo. Ani întregi ea îi fusese credincioasă și acceptase această viață de mănăstire; dar Domingo nu își făcuse niciodată iluzii. Știa că, într-o zi sau alta, oricâte precauții ar fi luat, ea își va lua zborul imediat ce ar fi găsit ușa deschisă.

Și tocmai pentru că era un om puternic, Requena nu putea face nimic. Oamenii puternici nu au nici o influență asupra femeilor indifferente. Dumnezeu, și totuși o scosese din bordel, din mocirlă! O spălase, o îmbrăcase, o acoperise de bijuterii și parfumuri! Făcuse din ea o femeie respectată! Și iată că, din cauza blestematului de miner, nimic nu mai conta pentru ea.

Dar cel mai greu era să rămână același, să nu își schimbe atitudinea. O supraveghea fără încetare, căutând în comportamentul soției lui cel mai mic semn de febrilitate, de nefericire sau, dimpotrivă, de fericire. Zadarnic! Consuelo rămânea aceeași. Calmă,

melancolică, blândă și puțin tristă în marele bungalow. Asculta aceeași muzică, tolănită pe divan. Domingo nu ar fi putut trăi fără ea. Dacă va dispărea din viața lui, viața sa va deveni un infern.

— Ei bine, señor! îi zise fata roșcată.

Se trezi din visul său straniu. Prostituata stătea goală înaintea lui și își ondula coapsele pentru a-l excita. Acum câțiva ani, intrase împreună cu o prostituată într-un bordel din Tujuy și fata se dezbrăcase sub ochii săi lacomi. Era Consuelo.

Îi zâmbise atât de trist, că simțise o strângere de inimă.

Capul său obișnuit să genereze doar gânduri calculate, capul său încăpățânat de arivist se umpluse în acea clipă de muzică.

Roșcata se lipi de el, ondulându-și bazinul, pentru a-și săruta partenerul.

Pentru prima oară, simți dezgust.

O împinse cu un gest violent. Fata se clătină și căzu în fund, într-o poziție grotescă. Apoi se înfurie. Cu un salt, se ridică și se năpusti asupra maistrului, tropăind:

— Dar...ce maniere sunt astea? Ce te-a apucat, nemernicule?

Maistrul încruntă din sprâncene. Pentru o clipă, figura din fața lui nu mai era cea a unei prostituate oarecare, ci cea a soției sale, cu expresia furioasă a unei prostituate disprețuite.

O palmui cu toată puterea. Fata scoase un strigăt. Requena o urmă în camera modestă, pălmuind-o în

continuare. Se simțea eliberat de povara sa sufletească. De zile întregi, acumulase în el mânie. Avea impresia că o lovește pe Consuelo, ceea ce îi producea o plăcere teribilă.

Roșcata sângera pe nas și avea buzele sparte. Sângele și rujul formau un amestec purpuriu, dezgustător. Fata se sufoca și strigătele ei stridente i se opreau în gât.

Când se prăbuși pe podeaua spartă, Domingo începu să o lovească cu picioarele. Era animat de o furie ucigătoare. Zgomotul sec al loviturilor și strigătele fetei îl făceau să se simtă bine.

Ușa se deschise și apărură Antonia. Bătrâna era urmată de celelalte fete, care începură să urle când descoperiră spectacolul!

— Domnule maistru! Domnule maistru! strigă bătrâna, smulgându-și țigara din gura știrbă. Opriți-vă! O s-o omorâți!

În timp ce îl implora pe Requena, se agăță de brațul lui.

Maistrul se opri. Pălăria de paie i se rostogolise pe jos, iar părul i se lipise de ceafă din cauza transpirației. Își trase răsuflarea cu greutate.

Se uită la bătrână, la celelalte prostituate înspăimântate, apoi se aplecă deasupra victimei sale. Roșcata își pierduse cunoștința. Era toată numai vânătăi și sânge. Părea un manechin dezmembrat.

Antonia ieși grăbită pentru a chema doctorul. Maistrul lovi prostituata cu vârful cizmei.

— Sus! spuse el.

Și, deoarece aceasta rămase nemișcată, ridică din umeri, își luă pălăria și o scutură de praf. Apoi se apropie de un cufăr din lemn pe care se afla un lighean cu apă, luă o cârpă agățată de cui, o înmuie în chiuvetă și își tamponă tâmplele și fruntea. Se calmă. Când intră doctorul pe jumătate beat, își venise aproape cu totul în fire.

— Ce s-a întâmplat? întrebă medicul.

— Prostituata nu mi-a arătat respect, declară maistrul.

— Știți prea bine, bombăni doctorul îngenunchind lângă rănită, că fetele astea nu sunt făcute să vă dea senzația că sunteți un lord englez!

O consultă pe roșcată sumar, palpând rănilile cu gesture brutale.

— Ați rănit-o grav, spuse el.

Se întoarse spre Antonia.

— Duceți-o la mine, va trebui să o pansez din cap până în picioare.

Făcu apoi semn maistrului să îl urmeze, și cei doi bărbați părăsiră cârciuma prin ușa din spate.

Când ajunseră afară, meraseră un timp în tăcere printre cactușii cu formă de candelabre.

— Ascultă, maistre, atacă medicul, cred că ai dat de dracul!

Requena se abținu să răspundă. Inima îi bătea încă cu putere și era furios pe sine.

Doctorul continuă:

— Dacă femeiușcă face plângere, o să ai necazuri.

Requena făcu un gest plictisit.

— Da, știu, continuă celălalt, un om important nu are niciodată neplăceri prea mari cu poliția de aici, numai că va avea un efect negativ asupra minerilor. Povestea cu furtul catârilor ți-a știrbit deja prestigiul. Faptul că doi colegi de-ai lor au avut tupeul să îți fure animalele chiar de sub nas îi bucură nespun de mult. Pe scurt, pentru prestigiul tău, trebuie neapărat să-i închizi gura.

Doctorul supraveghea reacțiile interlocutorului său. Simțea că îl are la mână.

— Special am cerut să ducă fata la mine. Nu pentru că este grav rănită, dar astfel voi putea să o păcălesc și să-i aduc la cunoștință propunerile dumitale.

Bătrânul aprinse altă țigară din cânepă indiană.

— Cu un mic teanc de bani, spuse el stingând chibritul, o voi aduce la sentimente mai bune. Ce spui?

— Așa să faci, spuse sec Requena.

— Ai încredere în mine!

Maistrul îl părăsi pe doctor și se întoarse acasă.

Consuelo stătea pe verandă, într-un fotoliu acoperit cu o pânză albastră. Era îmbrăcată cu o rochie neagră, cu flori roșii, care îi puneau în evidență luminozitatea tenului.

— Te-ai și întors! spuse ea pe un ton de reproș când îl văzu pe soțul ei.

— Te deranjez? întrebă Requena.

Femeia nu răspunse, dar pe buzele ei cărnoase apăru un zâmbet misterios..

— Te gândeai?

— Da, spuse ea, mă gândeam.

Maistrul se apropie de fotoliu și puse brusc piciorul pe bara transversală pentru a-l opri din legănat.

— La mine? întrebă el.

Simțea cum se trezește din nou în el ura, dar nu violentă și dezordonată, ci calmă, rece, lentă. O ură plină de gelozie.

— Nu, nu la tine, spuse ea. Scuză-mă...

În acea clipă, maistrul ar fi dat orice pentru a vedea apărând catârul cu cadavrul lui Santos.

Capitolul XIV

Catârul nu înțelesese imediat că era gonit. Omul legase cadavrul în spatele lui după ce îl înfășurase în poncho-ul său de culoarea nisipului. O făcuse cu mare grijă, cu multe funii, iar corpul mortului era atât de bine legat, încât părea să facă una cu catârul. Apoi, tăiasse o ramură și începuse să lovească crupa animalului cu toată forța, scoțând strigăte înspăimântătoare. La început, acesta, descumpănit, înnebunit, începuse să se rotească în cerc asemenea unui cal de circ, sub privirea surprinsă a tovarășului său care necheza în fața acestui spectacol neașteptat.

Omul lovise din ce în ce mai tare, înjurând. Atunci catârul înțelesese că nu mai avea dreptul să rămână și făcuse cale-ntoarsă.

La capătul drumului, unde se afla un stâlp plantat în solul arid, se întorsese. Văzu că tovarășul lui își continua mersul împreună cu stăpânul său. Deoarece nu mai era dorit, trebuia să se înapoieze acasă.

De acum înainte, nimic nu mai avea să conteze pentru el în afara țarcului maistrului, care era atât de răcoros și unde avea apă și ovăz din belșug.

*

* *

Soarele trecuse de zenit. Catârul se târa încet, cu limba scoasă. Solul fierbinte îi ardea picioarele deasupra copitelor iar genunchii erau acoperiți de răni deschise, care atrăgeau muștele. Zumzăitul neîncetat al insectelor îl exaspera.

Pentru a le alunga, începu să alerge, dar muștele lacome erau mai iuți decât el, iar alergatul îi spori setea. Câteodată, se cabra în fața unei șopârle care îi tăia drumul. Apoi asculta cu urechile fremătânde, în speranța că va percepe zgomote familiare, dar o tăcere apăsătoare domnea peste lanțul stâncos. Grajdul maistrului era departe. Și totuși trebuia să ajungă acolo cu orice preț!

Catârul pomi din nou la drum, cu mici pași prudenți, ca și cum ar fi traversat vadul unui râu sau o porțiune de nisipuri mișcătoare. Uneori, mergea în ritm normal și se comporta ca altădată, când îl ducea pe stăpânul său de la mină acasă, în mijlocul unei mulțimi respectuoase.

Parcursese astfel mai mulți kilometri în zigzag, ieșind uneori de pe cărare. Pietrele se rostogoleau sub copitele sale și încercau cu perfidie să-l antreneze în abis. Atunci tropăia cât putea pentru a scăpa. Picioarele și brațele cadavrului îl loveau pe crupă și

animalul, astfel îmboldit, căuta în organismul său epuizat noi resurse de energie, datorită cărora străbătea câteva sute de metri ca un automat.

Trebuia să meargă, să străbată distanța interminabilă pe care acei oameni smintiți îl obligaseră să o parcurgă.

Uneori, sărmanul închidea ochii și continua să meargă până când instinctul său treaz îl avertiza asupra pericolului.

Merse astfel ore întregi. Spre seară, când muntele fu cuprins de flăcări înainte de a se cufunda în întuneric, catârul încercă să mănânce un cactus, ademenit de culoarea verde a plantei. Se înțepă și scoase un geamăt aproape uman, care se rostogoli în abisurile deja învăluite de întuneric.

Făcu câțiva pași, clătinându-se, dar simți solul nesigur sub copite.

Atunci se ghemui lângă un bolovan, cu cadavrul fixat în spatele său, și așteptă trist răcoarea nopții.

*

* *

La miezul nopții, se pomi vântul și un fel de chiciură cenușie se depuse pe pietre. Catârul, care dormea prost, ghemuit pe labe ca un câine, începu să lingă pietrele din jurul său. Limba sa aspră întâlnește doar o umiditate relativă, care nu reuși să dilueze saliva vâscoasă. Totuși impresia de răcoare îl reconfortă și animalul porni la drum cu puțin înaintea zorilor.

Urcase cu greu drumul în pantă, dar și mai dificil se dovedi acum coborâșul. La urcuș, fusese ghidat de

oameni. Acum se bizuia doar pe instinct. Înaintă nesigur pe el. Picioarele cadavrului deveneau tot mai moi și călcâiele îi loveau acum regulat crupa.

Răsări soarele și, imediat, natura se încălzi ca un cuptor, lumina devenind orbitoare, reflectată de stâncile albe. Catârul își lăsă urechile în jos. Își încetini mersul.

Continuă să înainteze, regretând vag prezența oamenilor și inteligența lor aspră, care îl ghidau fără milă, dar cu siguranță.

Avea impresia că merge pe nisipuri mișcătoare. De fiecare dată când făcea un pas, i se părea că se afundă până la piept, ceea ce îi provoca o spaimă plină de voluptate. Se oprea privind fix solul cu marii săi ochi galbeni, ca și cum ar fi vrut să găsească un semn prevestitor. Era surprins apoi că poate pleca, că mai poate înainta prin praful arzător. Dâre negre de sânge închegat se vedeau pe picioarele sale lungi.

Pentru o clipă, se sprijini de stâncă, lăsă capul în jos și scoase un oftat lung, care ridică un nor de praf alb. Apoi scoase un nechezat stins, lipsit de vlagă, după care își reluă drumul spre casă.

Parcursese astfel mai mulți kilometri și ajunsese la o râpă periculoasă. În acest loc, cărarea trecea pe lângă prăpastie și era pe alocuri deteriorată. Instinctul pericolului fu ca un șoc. Animalul se trezi din toropeala sa bolnăvicioasă, ceea ce îl făcu să meargă extrem de încordat. Când ajunsese în zona periculoasă, o avalanșă de pietre detașate probabil de o șopârlă se iscă deasupra lui și îi lovi copitele. Se cabră pentru a

rezista, dar presiunea era prea puternică, și catârul alunecă împreună cu avalanșa.

Totul se întâmplase cu iuțeală. Nu înțelegea ce se petrecea și necheza stins simțind că alunecă odată cu celelalte pietre în acest ocean de granit. Apoi coborârea încetă. Catârul zăcea pe o parte, în fundul abisului. Partea dreaptă a crupei sale era numai rană, și sângele proaspăt, roșu-aprins, curgea în praf. Mortul nu se desprinsese; doar un picior fusese dislocat. Acesta atârna de-a curmezișul, gol. Pantoful dispăruse.

Carnea moartă era sfâșiată, dar nu curgea sânge. Catârul rămase un timp pe grămada de pietre. Gâfâia și iu avea putere să se ridice. Și, brusc, îl cuprinse furia. Făcu un salt. Se ridică, strănută și începu să se învâртеască asemenea unui animal de circ care merge pe o minge imensă. Se aștepta să cadă și mai jos, dar râpa forma un palier. Sub acesta se afla vidul înspăimântător, vidul fără fund. Îi era teamă și de aceea își strânse copitele pe un locșor cu puțin mai mare decât o batistă. Voia să stea drept ca un băț. Îi era teamă de perfida multiplicare a pericolului reprezentată de cele patru picioare ale sale. Soarele era mai arzător ca oricând. Catârul nu mai avea instinctul setei sau al foamei.

Se mai învârti o clipă, cu copitele strânse una lângă alta, asemenea unui titirez. Și înțelese că drumul nu mai exista, că era prizonierul vidului. Trebuia să pornească din nou la drum.

Știa din instinct în ce direcție se afla grajdul și voia să o apuce într-acolo cu orice preț. Încercă să urce

panta, dar îi fu imposibil. De fiecare dată când încerca, peretele stâncos ceda și aluneca la loc.

Pe mica platformă pe care tropăia, sângele înnegrise solul și muște căzute din cerul alb de căldură îl acopereau cu un voal albăstriu, tremurând. Veneau din ce în ce mai multe, zumzăind nervoase, se așezau pe rănile calde ale catârului care nu reușea să le alunge cu coada.

După amiaza, în toiul căldurii, pierdut, animalul avu un miraj. I se păru că regăsise drumul și începu să înainteze, nu spre vid, ci spre măruntaiele muntelui. Nu vedea sub el nimic altceva decât pietre, pe care pășea cu copitele sale zgâriate. Parcurse aproximativ douăzeci de metri într-o poziție care sfida orice lege a echilibrului și a gravitației. Pietrele alunecau sub el, aluneca și el un metru, doi, ca lava pe marginile unui crater. Apoi făcea un efort pentru a continua. Și, miraculos, continua să meargă. Inconștiența îi dădea forțe nebănuite. Instinctul său treaz îl avertiza în ultima clipă.

Când se lăsă seara, își dădu seama că ajunsese din nou pe cărare. Tot corpul îl durea. Muștele lacome nu îi dăduseră pace și formau pe crupa sa zgâriată un plasture negru, efervescent. Dar nu avea importanță, nu le mai simțea. Dimpotrivă, furnicarul îl ajuta să trăiască. Era ultima fărâmbă de viață din trupul său.

Când se făcu întuneric, catârul începu să lingă pietrele ca și cu o noapte în urmă. Dar condensarea nu se produsese încă. El nu își dădu seama de acest lucru.

Limba sa umflată, aspră, plină de praf, era ea însăși o piatră.

Visă la umbra violetă care învăluia țarcul de acasă și la zgomotul magic pe care îl face toarta unei găleți pline cu apă.

Capitolul XV

Dimineața fu trezit de țipete pe care le identifică imediat.

Erau vulturii munților, pe care moartea îi atrăgea ca pe ciocli.

Catârul se ridică dintr-un salt. Se simțea plin de putere, datorită fricii care îi dădea aripi. Ridică ușor capul spre cer și scoase gemete disperate la vederea celor patru păsări negre care se roteau deasupra lui. Zburau în tăcere. Descriau un cerc larg și abia apoi scoteau un strigăt răgușit, ca un vaiet. Cu fiecare rotație, cercul se îngusta și cobora progresiv. Catârul începu să alerge disperat, așa cum nu mai alergase niciodată. Nu mai era atent nici la pietrele instabile, nici la prăpastia ce se căsca de o parte a drumului.

Păsările de pradă îl înnebuneau. Umbrele lor imense dansau în jurul lui într-o horă înspăimântătoare. Umbre care scoteau strigăte. Uneori, ele se micșorau - atunci când catârul încetinea - și știa ce înseamnă: vulturii se vor năpusti asupra lui. Atunci sărmanul animal pornea din nou la drum, scuturându-se pe cât posibil. Păsările de pradă erau atrase de mirosul cadavrului, dar catârul, cu mintea

îngreunată, credea că, dacă se va opri, vulturii îl vor sfâșia.

Să meargă! Să meargă mai departe!

În grajdul stăpânului său, nu va mai trebui să se teamă de vulturi.

Străbătu o mare distanță, aproape fără să atingă solul, escortat, înnebunit de cercul hidos de deasupra lui. Acum vulturii erau în număr de doisprezece. Se înmulțeau, fără ca animalul să-i vadă sosind. Brusc, deasupra munților, apărea o umbră în plus, și cercul morții se lărgea.

Catârul alerga în zigzag. Genunchii i se îndoiu sub greutatea cadavrului. Dar frica era mai tare decât slăbiciunea. Dacă se va opri, va muri. Va fi sfâșiat de abominabilele gheare și ciocuri de oțel, îi vor smulge carnea, îl vor rupe în bucăți. Nu voia acest lucru. Avea o părere teribilă în legătură cu aceste păsări fără milă. Umbra funebră a aripilor lor formau pete pe solul alb.

Da, mai departe, tot mai departe, pentru a nu fi sfâșiat și făcut bucăți de acest cerc al morții.

*

* *

Un om din Carjaval zări foarte departe, pe cerul neclintit, cercul negru de vulturi. Dedesubt, se vedea un nor de praf.

Înțelese și strigă:

— Coroana neagră! Coroana neagră!

Oamenii ieșiră din cocioabele lor din lut uscat, privind spre orizont, și toți știură despre ce era vorba.

— Sosește un mort! spuse bătrânul care discutase cu Oruro și cu Santos.

Își făcură cruce în tăcere. Coroana neagră se apropia de sat și, în mijlocul tăcerii adânci, strigătele vulturilor și zgomotul copitelor catârului se distingeau tot mai clar.

Oamenii se duseră să îi cheme și pe ceilalți. Toată populația din Carjaval ieși pe drum. Cel care făcea oficiul de paracliser, atunci când un părinte venea din vale pentru a ține slujba, alergă la capelă și începu să tragă clopotul.

Sunetul spart și subțire se ridică spre cerul supraîncălzit.

Vulturii tăcură, dar nu își părăsiră postul de veghe.

Extraordinarul cortegiu apăru în vârful colinei. Toată lumea îngenunche în praf. Catârul, oarecum reconfortat la vederea oamenilor, își încetini galopul și începu să meargă grav, cu alura unei persoane importante. Pe măsură ce se apropia, se simțea miasma morții. Păsările păstrară distanța, între timp, se înmulțiseră, astfel că acum cercul se transformase într-un nor gros de pene întunecate.

Alaiul intră în satul împietrit. Clopotul răsuna cu putere, oamenii tăcuți priveau catârul care căra un cadavru învelit într-un poncho, cu un picior înnegrit, ce se legăna acoperit de muște.

Animalul mergea solemn. Vulturii, intimidați de dangătul clopotului și de oamenii adunați, se ridicară cu câțiva metri. Atunci catârul se opri pentru o clipă, doborât de oboseală. Căzu în genunchi în fața

indienilor îngenuncheați, ca și cum ar fi vrut să le întoarcă politețea.

Se gândi confuz la apă. Simțea că se afla undeva în acel sat. Voia să bea. Acum nu-i mai era atât de frică.

Se ridică, fu pe punctul de a cădea pe o parte, își regăsi echilibrul și își reluă drumul. La trecerea sa, locuitorii din

Carjaval își făceau cruce, apoi, în urma sa, se țineau de nas pentru a nu simți mirosul groaznic al cadavrului în putrefacție.

Catârul traversă satul cu pași șovăielnici, în căutarea apei.

Vulturii se roteau în înaltul cerului, ținute la distanță de dangătul puternic al clopotului.

Catârul zări adăpătoarea în capătul satului. Era un puț.

Pentru a bea, trebuia mai întâi să învâртеască manivela.

Animalul se apropie, adulmecând ghizdul umed pe unde se scurgea apa. Îl linse cu lăcomie. Apoi, instinctiv, se întoarse spre oamenii înșirați în spatele lui privindu-l. Se bizuia pe ei și aștepta să vină să-i scoată puțină apă din sânul acestui pământ arzător. Dar nimeni nu se mișcă. Oamenii se rugau pentru mort și nu se ocupau de catâr. Acesta se mulțumi în cele din urmă să lingă mușchiul care creștea pe ghizdul puțului. Era delicios de umed.

Brusc, dominând glasurile oamenilor, se auzi un zgomot înspăimântător. Coroana neagră se desfăcea. Vulturii, liniștiți datorită imobilității generale, se

năpustiră asupra unui copac unde se aciuară. Într-o clipă, copacul începu să freacă. Catârului i se făcu frică și se năpusti afară din satul neprimitor. Își umezise, în sfârșit, limba. O scoase pentru a accentua senzația de răcoare. Vulturii zburară din copac, cu un zgomot ca o detunătură. Coroana se formă la loc deasupra catârului.

*

* *

Atâta timp cât se afla în mișcare, vulturii nu vor îndrăzni să-l atace. Era convins de acest lucru. Prin urmare, mergea, știind că în cele din urmă va ajunge acasă. Nu era prea atent, deoarece nu avea nevoie să se orienteze. Se simțea cuprins de o mare fericire. Dar drumul nu se mai termina și păsările nu-i dădeau pace.

Brusc, catârul ameți și se prăbuși la pământ. Nu își dădu seama imediat. Gâfâind pe pietre, crezu că încă mai mergea. Dar avu deodată groaznică senzație că vulturii se năpusteau asupra lui. Așa și era.

Cel mai îndrăzneț ieși din cercul care se oprise și se repezi asupra lui. Ghearele sale se înfipseră în piciorul mortului, iar imensul cioc încovoiat se abătu asupra pulpei.

Catârul avu impresia că vulturul se înfrupta chiar din carnea lui. Vulturul smulse o bucată din carnea moartă și se ridică bătând din aripi. Aripile sale grele atinseră urechile animalului. Acesta se ridică și abia atunci realizează ce se întâmplase. Se lăsase cuprins de slăbiciune. Se culcase. Nu trebuia să se mai întâmple. Nu înainte de a fi ajuns la grajd.

Pomi din nou.

Gura îi era tot atât de uscată ca și înainte. Limba i se părea de plumb, ceea ce îi îngreuna respirația.

*

* *

Ce era cu acele strigăte?

Catârul se opri cu partea din spate înclinată. Încercă să înțeleagă ce se întâmpla. Deasupra lui, cercul se agita. Din cer se auzeau strigăte înspăimântătoare. Nu mai știa ce însemnau toate acestea. Era ceva rău, dar ce anume? Privirea sa tulbure era orbită de razele puternice ale soarelui.

Ce era cu acele strigăte?

Și își aminti: vulturii. Să plece! Să meargă mai departe!

Grajdul...

Acum, vulturii făceau un zgomot asurzitor, deoarece zburau la altitudine joasă. Uneori atingeau cu aripile urechile asurzite ale animalului.

Mai repede!

Dar nu mai avea destulă putere pentru a-și ridica copitele. Abia se mai târa. Catârul înțelese că dintr-o clipă în alta era sfârșitul, că va trebui să se întindă pe jos pentru a-și da sufletul sub loviturile celor treizeci de ciocuri care îl urmăreau de ore întregi.

*

* *

Păsările se lăsaseră pe spatele său. Aripile lor de vampir îl biciuiau puternic. Se scutura pentru a le

alunga, nemaiputând să înainteze. Forțele care îi mai rămăseseră le folosea pentru a azvârli slab din copite, vrând să se elibereze. Dar presiunea păsărilor de pradă devenea tot mai puternică. Vulturii înțeleseseră că ei câștigaseră și că răsplata va fi dublă. Cu ultimele forțe, catârul se ridică. Se sprijini de peretele stâncos, vrând să moară în picioare, ținând piept agresorilor săi înaripați. Surprinși, vulturii se ridicară câțiva metri într-un vârtej de pene. Atunci zăriră cadavrul unei lame într-o crevasă. Animalul nu reușise să sară și se zdrobise la cincisprezece metri mai jos. Cadavrul era atât de bine ascuns, încât nici un alt vultur din apropiere nu îl găsisese. Cel mai ager din coroană plonjă în prăpastia cu pereții verticali, scoțând strigăte care îi atrase pe ceilalți pe urmele sale.

Această debandadă neașteptată fu observată de catâr.

Aproape că nu mai vedea și, pentru a înainta, se orienta după peretele stâncos. Păsările nu vor întârzia să apară. Le auzea scoțând țipete în fundul prăpastiei adânci. Pentru o clipă, avu viziunea a ceea ce îl înconjura și zări deasupra lui mormântul în care stăpânii săi se adăpostiră la dus. Era locul ideal pentru a-și da sufletul. Cei trei pereți străluceau în soare. Dacă ar putea ajunge la acest refugiu, ar găsi umbră, adăpost...

Lăsă capul în jos. Nările sale, sprijinite de o piatră, sângerau. Sângele curgea de-a lungul botului său. Se încordă, reuși să părăsească drumul și să se cațere până la cavou. Cu câteva zile în urmă, fusese legat de

un bolovan din spatele umilei construcții. Aceasta, deși era de mici dimensiuni, putea să îl adăpostească. Așadar, intră și înaintă până ce dădu cu capul de peretele din fund. Atunci, picioarele îi tremurară și se prăbuși peste mormânt încovrigat, copleșit de greutatea cadavrului dezarticulat care părea sudat de el.

*

* *

Noaptea, când pentru puțin timp se făcu răcoare, își reveni în fire. Ridică ușor capul. Liniștea din cavou era diferită de cea a muntelui. Era o liniște plăcută, intimă; mai întâi, catârul crezu că se află în grajd, dar mirosul groaznic al cadavrului îl readuse la realitate. Fornăi. Botul său pipăia solul. Dădu de o cutie din tablă uitată de Santos și de tovarășul său atunci când se năpustiseră în căutarea animalelor. Cutia avea două găuri. Catârul o mirosi. Conținea un lichid necunoscut. Tot împingând-o cu botul, o răsturnă. Un rest de bere se scurse pe dale. Pipăi cu limba sa ca o piatră băltoaca. Era amară, dar gustul deosebit nu îl descurajă. Linse îndelung băltoaca galbenă și simți ca prin miracol cum își recăpăta forțele.

Se ridică, ieși cu spatele din cavou și adulmecă noaptea călduță. În ciuda mirosului de putreziciune care îl înconjură, catârul simți mirosul vieții.

Atunci porni din nou la drum.

*

* *

Vegetația își făcu din nou apariția. Cactușii deveniră tot mai numeroși și pe alocuri apărură arbuști. Catârul se rezezi spre ei și mănca frunzele aflate la îndemâna sa.

Apoi plecă; dar acum îl durea stomacul și nu merse prea mult. Se prăbuși pe un povârniș acoperit cu iarbă aspră.

Simți ceva rece ce se agita sub burta sa. Se ridică în genunchi. Simți o înțepătură în piept. Un șarpe lung, gri, se strecură prin iarba galbenă, rapid și silențios. Coada sa se agită în aer, după care dispăru într-o gaură. Catârul nu se temu. Se culcă la loc. Solul era mai fierbinte ca niciodată.

În spatele lui, Cordilierii se ridicau ca un ocean vertical de valuri stâncoase care străluceau.

*

* *

Îi era frig. Frig —în ciuda soarelui care continua să își arunce fără milă razele, precum și a pământului supraîncălzit pe care zăcea. Îl treceau frisoane și simțea cum tremură și cadavrul omului din spatele său. Legăturile care îl sudau de el se slăbiseră puțin și corpul zăcea acum pe coasta stângă a animalului.

Catârul avea respirația tăiată. O umflătură de rău augur apăruse pe pieptul lui în locul în care îl mușcase șarpele.

Simțea cum îl cuprinde frigul, întinzându-se spre membrele anterioare. I se părea că se transformă într-un bloc de gheață.

Apoi îl cuprinse moleșeala. Nu mai încercă să se ridice.

Tot ceea ce îndurase - mersul interminabil prin infernul

Cordilierilor, escorta înspăimântătoare a vulturilor, setea, muștele, toate fuseseră date acum uitării.

Va muri în sfârșit. Veninul care alerga prin venele sale era un cadou binevenit. Un cadou frumos. Nu mai auzea, nu mai vedea nimic.

Neantul îl absorbea lin, ca un fluid.

Pe cărarea alăturată se auziră pași. Umbre. Voci. Doar că acestea aparțineau unei lumi dispărute. Erau imagini și sunete dintr-o lume veche, care murea odată cu el.

Capitolul XVI

Era un cuplu de metiși. Femeia, grasă, purta o rochie în culori vii; bărbatul era, dimpotrivă, slab ca un ogar. Mergeau la San Pablo, alături de un măgar care năpârlea și care le ducea bagajele. Femeia, care era însărcinată, se oprea imediat ce găsea puțină umbră. Uneori, tovarășul ei de drum o ajuta să se urce pe măgar și lua povara animalului pe umerii săi.

Mergeau liniștiți, când măgarul se opri cu capul în jos, râcâind solul cu o copită.

— Dii! strigă omul.

Măgarul nu se clinti. Omul îi trase o palmă peste crupă.

Animalul făcu doi pași și se opri din nou.

Stăpânul său zadarnic îl înjură și îl lovi, animalul refuză să mai facă un pas în plus.

— Ce a pățit? murmură femeia.

Soțul ei nu răspunse. Strâmbă din nas, privind în jurul său.

— Maria, spuse el, nu simți nimic?

Ea avu același gest și descoperi și ea mirosul de putreziciune.

— Miroase a mortăciune, spuse ea cu glas stins. O fi vreun animal mort.

Omul înaintă. Zări imediat o pată întunecată dinspre care venea mirosul pestilențial. Era un catâr culcat pe o parte, cu picioarele îndoite și cu cadavrul unui om învelit într-un poncho în spate.

Cadavrul omului nu mai avea un picior. Un os palid, decolorat de soare, se ițea din carnea putrezită, asemenea unui băț care iese din mâneca sfâșiată a unei sperietori de ciori.

— Ce este? spuse femeia.

Văzându-l pe stăpânul său înaintând, măgarul se apropie și el. Femeia își duse mâna la gură și își înăbuși un țipăt.

Bărbatul se întoarse, văzu emoția soției și, îngrijorat de starea ei, trase măgarul de căpăstru în afara acestei scene dantești.

— Ce este? repetă femeia.

— Un mort care fusese trimis acasă pe un catâr, răspunse el, făcându-și cruce.

Femeia își făcu și ea cruce. Aerul mirosea groaznic și putea fi auzit zumzăitul muștelor care se înfruptau din cadavru.

— Ce o fi pățit bietul catâr? bâigui ea.

— A murit de oboseală.

Dădură să plece când auziră un geamăt. Se priviră unul pe celălalt. Măgarul se cabră din nou.

— Sfântă Mărie, Născătoare de Dumnezeu! spuse femeia.

Se lăsă din nou liniștea întreruptă doar de zumzăitul muștelor.

Măgarul stătea cu capul în jos, părând să cugete. Femeia se uita fix la urechile acestuia.

— Ce zici? întrebă ea.

— Catârul nu a murit încă, asta-i tot!

— Trebuie să facem ceva.

— Nu este nimic de făcut! o asigură soțul ei.

— Du-te și vezi! spuse ea simplu.

Era o implorare și poate un ordin. Omul se întoarse lângă catâr. Acesta avea un ochi deschis, și muștele, atrase de globul galben, făcuseră cerc pe pleoapă. Metisul studie animalul, căutând un semn de viață. Era aproape sigur că geamătul auzit era ultima sa suflare. Totuși, privindu-l țintă, i se păru că-i vede pieptul mișcându-se. Crezu că are vedenii și își prelungi cercetarea. Da, nu era nici o greșeală, catârul trăia încă. Răsuflarea lui slabă făcea cadavrul să se miște.

Era un coșmar. Călătorul zări umflătura de pe pieptul animalului. Aceasta întindea pielea uzată și, în

centru, se vedeau două mici răni violete, care explicau cauza răului.

Omul se întoarce la soția lui.

— Nu a murit, dar nici mult nu mai are, spuse el. A fost mușcat de un șarpe.

— Fă ceva, îl sfătui femeia.

Această întâlnire macabră o impresionase profund.

Vedea în ea un semn funest, care trebuia descântat neapărat.

Soțul înțelese și clătină din cap...

— Știi, fie că fac, fie că nu, este același lucru...

— Încearcă totuși!

Omul aprobă, își luă cuțitul și îl desfăcu. Lama aruncă o sclipire care se pierdu în lumina orbitoare a naturii. Se îndreptă spre catâr. Mirosul îi făcea rău. Își reținu răsuflarea, dar mirosul se insinuă în nările lui cu insistență, dulceag și fără milă.

Metisul îngenunche în fața catârului. Se feri să privească cadavrul și osul alb care ieșea din macabrul balot.

Înfipse cuțitul în umflătură. Lama intră cu o ușurință care îl sperie. Un lichid întunecat se scurse pe nisip. Catârul își ținea ochiul deschis și muștele continuau să-și potolească setea din globul umed.

Omul șterse lama murdară a cuțitului de blana prăfuită a animalului. Apoi îl înfipse de mai multe ori în nisipul fierbinte ca pentru a-l purifica.

Apoi închise cuțitul și îl strecură în buzunar. Catârul nici nu se clintise. Coastele acestuia aproape că nu se mai mișcau. Bărbatul se dădu înapoi încet,

gonit de mirosul pestilențial. Știa că va duce cu sine
acel miros abominabil ore întregi.

— A murit? întrebă soția lui.

— Nu încă!

— Să plecăm! spuse ea.

Femeia se gândi că, dacă se vor îndepărta înainte
ca animalul să moară, blestemul nu se va lega de ei.

Omul luă încercătura pe umerii săi robuști. Și
plecară toți trei, femeia pe măgar, el mergând în față,
precum Maria și Iosif străbătând drumul spre
Bethleem.

Capitolul XVII

Cineva bătu la ușă. Maistrul lăsă paharul de whisky
pe masă și privi printre lamele storului. Recunoscuse
silueta doctorului și se ridică bombănind. Consuelo
tocmai citea un roman, în timp ce servitorul pune
masa.

Requena nu îl invită pe musafirul său în sufragerie
din cauza soției sale.

— Ei bine? spuse el.

— V-am deranjat de la masă? se scuză doctorul pe
un ton dulceag.

Acesta avea o înfățișare ipocrită, și Domingo își
dădu seama la ce să se aștepte.

— Deci? întrebă el.

Celălalt trăgea dintr-un chiștoc. Îl aruncă pe solul
prăfuit unde se stinse sfârâind.

— Fata se simte mai bine, îl liniști doctorul. Aș
putea chiar să spun că, datorită îngrijirii mele

competente (aici zâmbi cu modestie), se află în afara oricărui pericol.

— Deci? insistă maistrul.

Puțin îi păsa dacă fata se simțea mai bine; într-un fel, chiar regreta. Dacă ar fi murit, ar fi îngropat-o, și nimănui nu i s-ar fi părut ciudat. După incidentul de la cârciumă, stăpânul minei ajunsese la capătul nervilor. Catârul nu se întorsese și își închipuia că planul lui eșuase. Acel nemernic de Santos se afla probabil deja în Chile, fără nici o grijă, așteptând-o pe soția lui. Într-o bună zi, Consuelo va fugi, în ciuda vigilenței sale și se va duce după miner; așa fusese scris. Iar el va rămâne singur cu indivizii ăștia îmbibați de trotil și cu sticla sa de whisky. Doar acest gând îl îngrozea.

Uneori îi venea să distrugă tot ce întâlnea în cale.

— Deci?

Întrebarea răsună ca o detunătură. Privirea sa strălucea sălbatic, mai intens decât de obicei.

— Deci, murmură doctorul privind aiurea, deoarece se simte mai bine, va vorbi! Știi prea bine ce are de spus o asemenea fată. A sosit momentul să o faci să tacă, dragul meu maistru.

— Cu bancnote, desigur, scrâșni Domingo.

— Vezi un alt mijloc?

— Cât?

Vremea se încălzea. Soarele apăruse în spatele crestei stâncoase, plutind pe un pat de nori. Requena își spuse că ar fi dus o viață fericită fără neliniștea continuă care îl rodea.

Şantajul fetei, orchestrat magistral de doctor, îl dezgusta, dar, în fond, nu îi acorda importanţă. Asta era viaţa.

— Deci, cât?

— Este cam lacomă.

— Cât?

— Cincizeci!

— Dumneata i-ai sugerat această sumă?

Doctorul tresări, vru să se uite în ochii interlocutorului său şi ridică din umeri.

— Asta crezi despre mine, Requena?

— Cred!

— În acest caz... Descurcă-te singur cu domnişoara!

Făcu cale-ntoarsă, arborând o demnitate fără cusur.

— Ei bine, spuse maistrul, o să-ţi trimit banii mâine, să te sature, tu şi cu prostituata ta!

Părăsindu-şi interlocutorul, se întoarce în casă.

Cina era servită. Consuelo îl aştepta la masă, aşezată în faţa tacâmurilor ei. Tânăra femeie abia dacă îi adresă o privire; dar această situaţie data dinainte de a-l fi întâlnit pe Santos. Fusesse întotdeauna tăcută, chiar şi atunci când se prostitua la Tujuy. Privirea ei limpede ascundea parcă un mister care îi tulburase liniştea. Un mister pe care nu îl descoperise niciodată şi care îl neliniştea şi captiva în acelaşi timp.

Un mister pe care nu îl înţelegea, deoarece Domingo şi Consuelo nu erau făcuţi din acelaşi aluat. El era un om de acţiune, o fiinţă puternică, calculată,

încăpățânată, crudă. Ea era o femeie melancolică și pasională, care desprindea mii de înțelesuri din liniștea cea mai profundă.

Începură să mănânce, față în față, fără poftă. Nu le era foame.

De-a lungul anilor, maestrul sperase că ea va deveni o soție ca toate celelalte. Acum știa că acest lucru nu se va întâmpla și fiecare zi a vieții sale era agitată din această cauză.

Din când în când, ridica privirea din farfurie pentru a se uita țintă la ea. Privirea sa intensă nu o impresiona însă pe Consuelo. Îndeosebi acest lucru îl descumpănea pe Domingo. Ea era singura ființă de pe lume care nu se temea de el. Mai mult decât dragostea lui călcată în picioare, această certitudine îl neliniștea.

— La ce te gândești? mârâi el deodată.

Consuelo se trezi din reverie, dădu cu ochii de soțul ei și pe față i se desenă un rictus nemulțumit. Se gândea la Santos, la marea pe care băiatul nu o văzuse niciodată și ale cărei taine i le va arăta ea.

Se gândea la pieptul tânărului miner, acoperit de peri fini. Se gândea la un viitor iminent pe care îl înfrumuseța cu un subiectivism tot mai accentuat.

Până atunci avusese parte de toate: atât de decădere, cât și de mântuire. Copilăria ei nefericită de la periferia orașului plin de praf o marcaseră atât de adânc, încât viața i se păruse mereu nesigură, imposibilă. Dar acum știa că totul era posibil, cu condiția să înceapă cu începutul, adică cu dragostea...

— Răspunde!

Omul lovi cu pumnul în masă. Farfuriile se cutremurară.

Îl vedea înroșindu-se de furie. Venise timpul să plece.

— Nu mă gândeam la nimic, spuse ea.

— Minți, Consuelo!

— Nu mă gândeam, visam, rectifică tânăra femeie.

Visa! Bărbatul amețea doar la gândul ce ar fi putut însemna aceasta în afara orelor de somn.

— Ce visai?

— Visam marea. Este atât de frumoasă!

Requena renunță să mai continue discuția, știind prea bine că, cu cât insista, cu atât femeia îi scăpa.

Asemenea unui pumn de nisip ce se scurge printre degete. Își turnă un pahar de whisky și îl goli dintr-o înghițitură, fără a-l îndoi cu apă. Într-o bună zi, pentru a rezista, se va apuca și el să bea trotil, ca ceilalți oameni. Singurul remediu al urâtului era doar trotilul.

Servitorul se năpusti brusc în bungalow. El, de obicei atât de respectuos și de discret, părea în culmea surescitării.

— Ce este, Tejero? mormăi maistrul.

— Stăpâne! Stăpâne, se bâlbâi servitorul, ceva nemaipomenit.

— Vorbește odată, idiotule!

— Unul dintre catări s-a întors...

Maistrul lăsa paharul pe masă cu un gest sec. Era palid. Consuelo închise ochii. Anunțul i se păru groaznic, fără să știe de ce.

— Unul dintre catării mei! repetă Requena.

Se ridică și îl apucă pe servitor de braț.

— E...singur?

Celălalt scutură din cap.

— Nu, domnule, e înspăimântător...

Requena zâmbi ușurat, fericit. Așadar Oruro nu îl trădase.

Ieși pe terasă. Câțiva mineri stăteau încremeniți pe marginea drumului. Requena se apropie de ei și zări animalul.

Catârul cobora panta cu pași mici. Cadavrul atârna pe o parte a animalului și acesta își ținea cu greu echilibrul. Era acoperit de sânge, de praf și de muște. Pe pieptul său se vedea o rană supurândă. Cadavrul, învelit într-un poncho sfâșiat de măracini și de ghearele vulturilor, mirosea pestilențial încă de la intrarea în Chimihuaca. Osul piciorului secționat era îndreptat spre case ca o mitralieră. Grupul avea ceva teribil și măreț în același timp.

Minerii tăcuți se arătară în pragul caselor. Unii își făceau o cruce timidă, dar cei mai mulți dintre ei erau prea înspăimântați pentru a se mai gândi la Dumnezeu într-un asemenea moment.

*

* *

Văzu grajdul, mai jos de casa maistrului. Graidul umbros la care visa de atâta timp, de atâtea zile petrecute în soare. Simțea deja mirosul fânului și al celuilalt catâr. Se simțea sfârșit, pentru că sosise în fine la capătul interminabilei și halucinantei sale călătorii.

Încă puțin și va scăpa de groaznica povară. Încă douăzeci de pași, și va ajunge la umbră, pe paie proaspete, va bea apă, va mânca din belșug ovăz...

*

* *

Catârul coborî panta și păși pe drumul încins din Chimihuaca. Copitele sale sfâșiate făceau zgomotul penibil al unui orologiu pe cale să se oprească. Se opri și el, îl recunoscuse pe stăpânul său, care stătea în fața casei, cu mâinile în șolduri, într-o atitudine familiară; ar fi vrut să necheze de bucurie, dar se auzi doar un sunet ridicol, asemănător cu un strănut. Mai făcu un pas, apoi încă doi.

Se afla acum pe bătătura casei sale; *ajunsese!*

Se dădură cu toții înapoi, din cauza mirosului. Toți, în afară de Requena. Cu privirea ținută, contempla corpul mutilat, descompus, răvășit al lui Santos. În locul liniștii sufletești pe care o aștepta de atâta timp, nu simți decât ură pentru mort. O ură cum nu mai simțise pentru nimeni. Era gelos. *Gelos pe un cadavru!*

Întoarse în cele din urmă capul, o zări pe soția lui pe verandă, stând nemișcată ca o statuie. Fața ei era lividă, scoțându-i în evidență ochii mari, disperați.

Maistrul o chemă:

— Vino aici, Consuelo!

Ea nu se mișcă. Bărbatul înțelese că nu servea la nimic s-o cheme. Oricum nu ar fi venit. Atunci se duse după ea.

O apucă de încheietura mâinii și vru să o tragă după el, dar ea se încordă.

— Ba da, spuse Domingo. O să vii, frumoaso! O să vii să-l vezi! O să vii să-l dezlegi! Îți sunt dator cu asta...

Puțin îi păsa de privirile care erau ațintite asupra lor. În mijlocul terasei, stând nemișcat pe bățătura colorată în roșu de asfințit, catârul aștepta să fie eliberat de povară. Requena înlănțui mijlocul soției sale cu brațul lui puternic și o luă pe sus. O duse până la catâr, fără nici un efort. Femeii i se făcu rău și vru să scape din strânsoarea maistrului, dar acesta o ținea bine.

— Tu îl vei dezlega, micuța mea! scrâșni Requena. Tu și nimeni altcineva!

În timp ce o ținea, scoase din buzunar un cuțit, îl desfăcu cu dinții și întinse mânerul acestuia spre Consuelo.

— Hai, dă-i drumul!

Ea făcu semn din cap că nu și își duse o mână la gură.

— Taie legăturile, Consuelo! Repede! E treaba ta, micuța mea!

Îi vârî cu forța mânerul cuțitului în mână. Degetele tinerei femei se crispară pe suprafața netedă. Pentru o clipă, se gândi să îl lovească pe soțul ei, dar simți că nu avea forța necesară. Tremura din toate fibrele, de dezgust și de durere.

— Taie legăturile, Consuelo, sau te ucid pe loc!

Îi dădu drumul. De această dată, nu mai încercă să fugă. Întinse o mână tremurătoare spre funia care lega cadavrul de catâr. Câteva muște deranjate de atacul inoportun zburară bâzâind furioase.

— Taie, Consuelo! Taie!

Lama se interpuse între legături și burta animalului.

Catârul fremătă de bucurie. Funiile întinse se rupseră una după alta. Brusc, cadavrul eliberat căzu pe sol cu un zgomot surd, flasc. Toate muștele își luară zborul.

— Trage poncho-ul! ordonă maistrul.

Bărbatul nu mai simțea groaznicul miros. Dorința de răzbunare îi anihilase toate simțurile. Nu mai trăia decât prin și pentru răzbunare.

— Trage poncho-ul!

— Te rog, imploră Consuelo.

— Trage poncho-ul!

Femeia speră că va leșina în fața grozăviei. Dar realitatea rămase aceeași, implacabilă.

Se ghemui, tăie șireturile care legau țesătura ușoară, din lână de lama, de cadavru.

— Trage poncho-ul acum! Și admiră-ți drăguțul cel chipeș, micuța mea! Să vezi cât este de seducător!

Mâna tandră a femeii apucă pâanza moale. Pentru o clipă, se lăsă o liniște mormântală, apăsătoare. Și, brusc, izbucni un râs demential, vibrant, intens.

Maistrul privea înmărmurit de uimire cadavrul lui Oruro. Nu-i venea să-și creadă ochilor. Trebuia să fie o greșeală.

Consuelo râdea, râdea, fără să se mai oprească.

Oruro ținea între dinți teancul de bancnote rupte pe jumătate pe care i le dăduse Requena. Pe pieptul

său era prinsă cu un ac o batistă. Și, pe batistă, erau trasate neîndemânatic câteva cuvinte.

Maistrul citi:

Domnule maistru,

*Să nu mai lăsați niciodată un revolver pe mâna
unui chior. Iată ce se poate întâmpla!*

Santos Tobija

Consuelo se opri din râs și se ridică. Prin fața ochilor îi trecu imaginea mării albastre, cu nisipul auriu, pieptul fremătând al lui Santos.

Catârul tropăia ușor, așteptând să fie dus în sfârșit în grajd. Stăpânul său îl privi morocănos pe acest mesager al nenorocirii. Deodată, își dădu seama că din cauza lui va începe să bea și el trotil.

Atunci scoase de la centură revolverul, trase un glonț în urechea catârului și se întoarse în casă plângând.